

Demonstraties in de media

Een analyse van de berichtgeving over demonstraties door de Nederlandse Publieke Omroepen

Student naam: Vaas de Wit

Studentnummer: 541940

Supervisor: Dr. Nel Ruigrok

Erasmus Universiteit Rotterdam

Erasmus School of History, Culture and Communication

Master Media Studies – Media & Journalistiek

Master's Thesis

June 2024

Word count: 16.837

Demonstraties in de media: een analyse van de berichtgeving over demonstraties door de Nederlandse Publieke Omroepen

Abstract

De afgelopen jaren is het aantal demonstraties in Nederland aanzienlijk toegenomen. De media spelen een essentiële rol in de zichtbaarheid en effectiviteit van deze demonstraties, omdat demonstranten van hen afhankelijk zijn om hun boodschap onder een breder publiek te verspreiden. Hoe de media verslag doen van demonstraties beïnvloedt vervolgens zowel de publieke perceptie als de reactie van beleidsmakers en politici op demonstranten en is daarmee mede bepalend voor de effectiviteit van het activisme. Daarom wordt onderzocht in hoeverre en op welke manier verschillende omroepen berichten over demonstraties, en welke redactionele overwegingen hieraan ten grondslag liggen. De focus op de publieke omroepen is gekozen wegens hun wettelijke opdracht tot pluriforme, onafhankelijke en betrouwbare berichtgeving en omdat het ideologische verschil tussen de omroepen geschikt is voor een vergelijkende analyse van mediarepresentaties van demonstraties.

De methode bestaat uit een kwantitatieve inhoudsanalyse van berichtgeving over demonstraties door drie Nederlandse publieke omroepen van 1 januari 2023 tot en met 31 maart 2025. Geanalyseerd zijn artikelen van de website van de NOS, de ondertiteling van het NOS Journaal van 20:00, en de ondertiteling van de belangrijkste talkshows van de omroepen WNL en BNNVARA. De analyse richt zich op de nieuwswaarden, frames, en de meest gebruikte bronnen. Om een beter inzicht te krijgen in de redactionele overwegingen achter deze berichtgeving en de factoren die deze keuzes beïnvloeden, zijn aanvullende interviews afgenomen met de eindredacteur van één programma van elke omroep.

De resultaten laten zien dat demonstraties door de Nederlandse publieke omroepen vaak worden gepresenteerd binnen het protestparadigma. Vooral ontwrichtende en conflictueuze protesten worden als nieuwswaardig beschouwd. Institutionele bronnen komen daarbij vaker aan het woord en demonstraties worden vooral afgebeeld als spectaculair, disruptief en confronterend. Ook tussen de omroepen blijken fundamentele verschillen te bestaan. Bij WNL en BNNVARA beïnvloedt de ideologische kleur van de omroep de keuze voor gasten, frames en onderwerpen. Daarentegen streeft de NOS er juist naar om verhalen vanuit verschillende perspectieven te vertellen. Deze bevindingen sluiten aan bij het bredere proces van mediatisering, waarin media uitgroeien tot de primaire informatiebron voor zowel burgers als politici, medialogica steeds dominantier wordt, en de normen en waarden van mediaorganisaties in toenemende mate bepalen wat als nieuws wordt gezien.

Keywords: protestparadigma, demonstraties, mediatisering, nieuwsselectie, publieke omroepen, mediarepresentatie

Inhoudsopgave

1. Introductie	5
2. Theoretisch kader	8
2.1. Activisme en de invloed van media.....	8
2.2. De invloed van interne en externe factoren binnen de verschillende omroepen.....	9
2.3. Nieuwswaarden en media-aandacht voor demonstraties.....	12
2.4. De framing van demonstraties.....	14
2.5. Brongebruik in demonstratieverslaggeving.....	18
3. Methode	21
3.1. Dataverzameling.....	21
3.2. Onderzoeksmethode	23
3.2.1. Kwantitatieve inhoudsanalyse	23
3.2.2. Semigestructureerde interviews	24
3.3. Operationalisatie.....	25
3.3.1. Frames en legitimiteit	25
3.3.2. Bronnen	27
3.3.3. Categorieën	28
4. Resultaten	30
4.1. De invloed van de journalist, redactie en dominante cultuur	30
4.2. Media-aandacht voor demonstraties.....	32
4.2.1 Verschil in aandacht tussen de omroepen.....	32
4.2.2. Aandacht voor verschillende onderwerpen.....	34
4.2.3. Media-aandacht over de tijd	35
4.3. Framing en nieuwswaarden van demonstraties	38
4.3.1. Het protestparadigma in de framing van demonstraties.....	38
4.3.2. Nieuwswaardige demonstraties.....	40
4.3.3. Legitieme presentatie	41
4.4. Brongebruik in de berichtgeving van demonstraties.....	42
4.4.1. Algemeen brongebruik	42
4.4.2. Verschil in brongebruik tussen de omroepen.....	44
5. Discussie en conclusie	46
5.1. Nieuwswaardig of steun van het publiek	46
5.2. Het protestparadigma	47
5.3. Verschillen tussen de NOS, WNL en BNNVARA	49
5.4. Conclusie.....	51

6. Referenties	52
Appendix A	59
Appendix B	61

1. Introductie

Op zaterdag 30 maart 2024 voerde Extinction Rebellion een demonstratie uit: voor de derde keer zouden leden van de activistische klimaatbeweging de A10 blokkeren. Met deze actie beoogden activisten druk uit te oefenen op de ING om alle financiering van, en dienstverlening aan, de fossiele industrie stop te zetten (Extinction Rebellion, 2024). Hoewel de demonstratie snel werd beëindigd en de blokkade uiteindelijk niet doorging, kreeg de actie veel media-aandacht. Op dezelfde dag vond een andere demonstratie plaats: de Free Congo Demo op de Dam. Deze demonstratie was gericht op het structurele geweld jegens vrouwen in de Democratische Republiek Congo (Free Congo, 2024). In tegenstelling tot de actie van Extinction Rebellion bleef deze demonstratie grotendeels buiten beeld in de media.

Volgens Amnesty International kan een demonstratie herkend worden aan drie kenmerken: (1) een meningsuiting door (2) twee of meer personen (3) in het openbaar (Amnesty International, n.d.). Een demonstratie is altijd een protest, maar niet elk protest valt onder een demonstratie. Een individuele actie, online campagne of petitie kan bijvoorbeeld gezien worden als een vorm van protest, maar voldoet niet aan de eerder genoemde criteria voor een demonstratie. Volgens artikel 9 van de Nederlandse grondwet mag iedereen in Nederland een demonstratie organiseren of eraan deelnemen. Hoewel er geen landelijke cijfers beschikbaar zijn over het exacte aantal demonstraties per jaar, wijst onderzoek van Investico op een duidelijke toename in het aantal protesten in Nederland in de afgelopen tien jaar (Van Benthem et al., 2023). Vooral in Amsterdam is deze groei opvallend: het aantal geregistreerde demonstraties in de hoofdstad steeg van 260 in 2013 naar ruim 2700 in 2024 (Augusteijn, 2024).

Voor demonstranten spelen de media een cruciale rol. Doordat zij zelf vaak over beperkte middelen beschikken zijn ze afhankelijk van de media om hun doelen kenbaar te maken aan een breder publiek (Cristancho & Wouters, 2022, pp. 262-263). Buiten de directe voorbijganger weet bijna niemand van een demonstratie als deze niet in de media wordt besproken. Enkel door media-aandacht krijgen demonstranten de mogelijkheid om in contact te komen met diverse doelgroepen, variërend van de gewone burger tot maatschappelijke organisaties en politieke leiders (Koopmans, 2004, p. 368). De media kunnen echter niet verslag doen van alles wat er in de wereld gebeurt: een journalist moet keuzes maken in de selectie van het nieuws (Harcup & O'Neill, 2020, p. 1472). Hetzelfde geldt voor de verslaggeving van demonstraties: met duizenden demonstraties per jaar, moet een mediaorganisatie kiezen welke demonstraties wel aandacht krijgen, en welke niet. Dit roept de vraag op waarom de ene demonstratie wel veel media-aandacht krijgt, terwijl de andere onopgemerkt blijft.

Bovendien is het belangrijk om te overwegen hoe er vervolgens over de geselecteerde demonstraties bericht wordt, omdat deze framing de perceptie van het publiek beïnvloedt en daarmee de effectiviteit van activisme mede bepaalt (Brown & Mourão, 2021, p. 591). Framing verwijst hier naar de manier waarop onderwerpen worden gepresenteerd, bijvoorbeeld welke informatie benadrukt wordt of welke invalshoek wordt gekozen (Entman, 1993, p. 52). Onderzoek wijst uit dat demonstraties die negatief geframed worden, legitimiteit verliezen en hierdoor minder publieke steun ontvangen (Brown & Mourão, 2021, p. 587; Baranauskas, 2021, p. 118). Daarnaast beïnvloedt de wijze waarop demonstraties gepresenteerd worden niet alleen de publieke opinie, maar ook de manier waarop beleidsmakers en politici op de demonstranten reageren (Wouters & Walgrave, 2017, p. 374).

Daarom richt dit onderzoek zich op de nieuwsselectie, het brongebruik en de framing in de mediaberichtgeving over Nederlandse demonstraties. Er is gekozen om uitsluitend Nederlandse demonstraties te analyseren, zodat de berichtgeving direct gekoppeld kan worden aan het nationale publieke medialandschap en aan de specifieke maatschappelijke en politieke context waarin deze demonstraties plaatsvinden. Daarnaast ligt de focus bewust op journalistieke programma's van de Nederlandse publieke omroepen, omdat deze door de overheid worden gefinancierd en een duidelijke wettelijke taak hebben. De publieke omroepen zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor het bieden van pluriforme, onafhankelijke en betrouwbare informatie aan het publiek (Mediawet, 2008). Binnen het publieke omroepbestel zijn verschillende omroepen actief, waarbij omroepverenigingen elk een eigen maatschappelijke stroming vertegenwoordigen of een gespecificeerde wettelijke taak vervullen. Bovendien blijkt uit uiteenlopende klachten, vragen en opmerkingen die de Ombudsman voor de publieke omroepen ontving, dat de berichtgeving over demonstraties sterk leeft onder het publiek van deze omroepen (persoonlijke communicatie, 1 maart 2025). Een analyse van journalistieke programma's van de publieke omroepen leent zich daardoor niet alleen voor het onderzoeken van mediarepresentaties van demonstraties in het algemeen, maar ook voor het analyseren van verschillen tussen omroepen aan verschillende zijden van het maatschappelijke en politieke spectrum. De onderzoeksvraag luidt als volgt:

In hoeverre en op welke manier berichten verschillende omroepen binnen de NPO over demonstraties, en welke overwegingen liggen ten grondslag aan deze berichtgeving?

Dit onderzoek geeft waardevolle inzichten voor activisten, burgers en journalisten. Activisten begrijpen beter wanneer en waarom hun demonstraties media-aandacht krijgen

en hoe deze wordt gepresenteerd. Voor burgers verschaft het onderzoek inzicht in de keuzes die mediaprofessionals maken bij nieuwsselectie en framing, wat essentieel is aangezien deze keuzes invloed hebben op de houding van het publiek ten aanzien van maatschappelijke en politieke kwesties (Entman, 1993, p. 57). Tegelijkertijd kunnen mediaprofessionals zelf door een beter begrip van hun selectieprocessen en framingstrategieën bewuster omgaan met hun rol in het maatschappelijke debat en de representatie van sociale bewegingen.

Daarnaast draagt deze studie bij aan de academische literatuur door te focussen op de Nederlandse context en televisieprogramma's. Eerder onderzoek naar de berichtgeving over demonstraties richt zich voornamelijk op de Amerikaanse context en op geschreven media, zoals kranten (Harlow & Brown, 2022, p. 374). Televisie blijft immers een belangrijke nieuwsbron, waarbij in Nederland de NOS wordt erkend als het populairste en meest betrouwbare nieuwsmedium (Commissariaat voor de Media, 2024, pp. 5–6). Door een combinatie van inhoudsanalyse en diepte-interviews biedt dit onderzoek niet alleen inzicht in de nieuwsselectie, het brongebruik en de framing, maar ook in de redactionele overwegingen die hieraan ten grondslag liggen. Waar eerdere studies zich beperkten tot de inhoud van berichtgeving, biedt deze studie een aanvulling door ook de perspectieven van journalisten mee te nemen. Op deze manier ontstaat een completer beeld van de dynamieken achter de presentatie van demonstraties en de bredere mechanismen die bepalen welke demonstraties media-aandacht krijgen.

2. Theoretisch kader

2.1. Activisme en de invloed van media

Habermas (1989, p. 82) stelt dat de *publieke sfeer* cruciaal is voor het functioneren van een democratie, omdat het de basis vormt voor goed geïnformeerde en legitieme politieke beslissingen. Met de term 'publieke sfeer' verwijst hij naar een ruimte waarin burgers vrij informatie en ideeën kunnen uitwisselen en weloverwogen meningen kunnen vormen (Habermas, 1989, p. xii). Om actief te participeren in de publieke sfeer en inhoudelijk onderbouwde stemkeuzes te maken, hebben burgers toegang nodig tot betrouwbare informatie die hen helpt sociale en politieke ontwikkelingen te begrijpen (Strömbäck, 2005, pp. 334-336). De media spelen een essentiële rol in het selecteren, verspreiden en duiden van deze informatie, waardoor zij de publieke sfeer als het ware faciliteren (Habermas, 1989, p. 252; McNair, 2017, pp. 19-20). De keuzes in berichtgeving door de media beïnvloeden hiermee direct de constructie van sociale percepties, discussies in het publieke en politieke debat, en daarmee stemkeuzes en beleidsvorming (Wouters & Walgrave, 2017, p. 374).

Sinds de jaren 80 is het Nederlandse medialandschap onder invloed van digitalisering en commercialisering ingrijpend veranderd. De opkomst van online nieuws heeft geleid tot een toename van het aantal nieuwsaanbieders, wat heeft geresulteerd in een breder nieuwsaanbod (Adriaansen & van Praag, 2010, pp. 243-244). Deze groei heeft de concurrentie binnen de journalistiek versterkt en de markt getransformeerd van een aanbodmarkt naar een vragersmarkt, waarin de wensen van het publiek leidend zijn (Van Cuilenburg, Neijens & Scholten, 1999, pp. 4-5). Waar voorheen de ervaring en deskundigheid van journalisten bepalend waren voor de nieuwsselectie, speelt nu de voorkeur van de consument een doorslaggevende rol. Dit heeft invloed op wat voor nieuws er geproduceerd wordt en op welke manier dit wordt gepresenteerd (Van Cuilenburg et al., 1999, pp. 6-7).

Deze dominante rol van de media heeft volgens verschillende academici geleid tot een mediatisering van de samenleving (Hjarvard, 2013, p.2; Strömbäck & Esser, 2014, p. 244). Strömbäck (2008) onderscheidt vier dimensies van de mediatisering in de politiek. Ten eerste fungeren mediabronnen als de primaire informatiebron over politiek en samenleving. Politici zijn afhankelijk van de media om geïnformeerd te worden over maatschappelijke discussies en het publieke debat, terwijl burgers op hun beurt de media nodig hebben om inzicht te krijgen in de bredere samenleving en het politieke debat (Strömbäck, 2008, p. 230). Ten tweede hebben media zich ontwikkeld tot een zelfstandige en gedifferentieerde instelling, los van andere sociale en politieke instituties (p. 237). Op het derde niveau bepalen de normen en belangen van de media zelf steeds meer de politieke berichtgeving,

in plaats van politieke actoren of instellingen. Hierdoor zijn de nieuwswaardigheidscriteria en eigen behoeften van de media bepalend voor welke onderwerpen behandeld worden en hoe dit gebeurt (pp. 238-239). Een centrale term hierbij is *medialogica*, wat verwijst naar het idee dat informatie over politiek en samenleving steeds vaker wordt gecommuniceerd in vormen die niet primair inhoudelijk gedreven zijn, maar worden bepaald door de kenmerken van het medium zelf (Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling 2003, p.3). De vierde dimensie draait om de invloed van medialogica op politieke instituties en actoren, waardoor deze steeds vaker worden gestuurd door media- in plaats van politieke logica. De nadruk ligt op de interactie tussen media en politiek, waarbij bijvoorbeeld de communicatie van politici steeds meer wordt aangepast aan wat publiciteit in de media oplevert. Wie invloed wil uitoefenen op de media, zal zich moeten conformeren aan de wetten van deze media (Strömback, 2008, pp. 239-241).

Voor activisten, die vaak over beperkte middelen beschikken, zijn de media onmisbaar om hun boodschap breed te verspreiden en een rol te spelen in zowel het publieke als politieke debat (Cristancho & Wouters, 2022, pp. 262-263). Buiten de toevallige voorbijganger, blijft een demonstratie zonder media-aandacht grotendeels onopgemerkt. Alleen wanneer de media verslag doen van demonstraties, kunnen demonstranten diverse doelgroepen bereiken, van burgers tot maatschappelijke organisaties en politieke leiders (Koopmans, 2004, p. 368). Tegelijkertijd zijn activisten ook afhankelijk van de media om informatie te ontvangen, bijvoorbeeld over de standpunten van autoriteiten, derden en het bredere publiek over de kwesties waarvoor zij actie voeren. Door de verschuiving van directe naar gemediatiseerde communicatie vernemen zij voornamelijk via de media hoe anderen reageren op hun acties (Koopmans, 2004, p. 370). Dit brengt een verantwoordelijkheid voor de media met zich mee; de manier waarop demonstraties worden weergegeven – of juist genegeerd – beïnvloedt niet alleen hun zichtbaarheid, maar ook hun impact (Koopmans, 2004, p. 368; Hutter & Vliegthart, 2016, p. 366). Daarmee vormen de media een cruciale factor in het al dan niet laten slagen van protestbewegingen.

2.2. De invloed van interne en externe factoren binnen de verschillende omroepen

In het Nederlandse medialandschap is er een duidelijk onderscheid tussen commerciële en publieke omroepen. Waar commerciële omroepen voornamelijk worden aangestuurd door kijkcijfers en advertentie-inkomsten, hebben publieke omroepen een wettelijk vastgelegde maatschappelijke taak. Deze taak is vastgelegd in de Mediawet, waarin als kerndoel wordt gesteld dat de publieke omroep een pluriform, evenwichtig en toegankelijk media-aanbod moet bieden voor alle groepen in de samenleving (Rijksoverheid, z.d.). Het landelijke publieke omroepbestel bestaat uit taakomroepen en ledenomroepen. De taakomroepen, de NOS en de NTR, zijn verantwoordelijk voor respectievelijk onafhankelijke nieuwsvoorziening

van nieuws, sport en evenementen en programmering op het gebied van kunst, cultuur, minderheden, jeugd, educatie en verdieping (Rijksoverheid, z.d.). Ledenomroepen vertegenwoordigen elk een specifieke stroming binnen de samenleving en dragen zo bij aan een pluriform media-aanbod waarin uiteenlopende perspectieven aan bod komen (Rijksoverheid, z.d.). In het verleden sloten deze stromingen vooral aan bij religieuze en maatschappelijke zuilen, aangezien de eerste omroepverenigingen tussen 1924 en 1928 werden opgericht in een verzuilde samenleving, waarin levensbeschouwelijke overtuiging bepalend was voor iemands mediaconsumptie (Van Cuilenburg, 1999, p. 12). Tegenwoordig kunnen ledenomroepen ook andere vormen van representatie aannemen, zoals een culturele of ideologische signatuur, los van de traditionele zuilen.

In dit onderzoek worden programma's geanalyseerd die geproduceerd zijn door de taakomroep NOS en de ledenomroepen WNL en BNNVARA. Daarnaast worden interviews gehouden met redacties van programma's van deze omroepen om meer inzicht te krijgen in hun werkwijzen en overwegingen. De NOS heeft als taakomroep de expliciete opdracht om nieuws te brengen dat betrouwbaar, ongebonden, pluriform en objectief is, en richt zich op het hele publiek, ongeacht achtergrond of overtuiging (NOS, z.d.). In tegenstelling tot de NOS moeten ledenomroepen een specifieke maatschappelijke, ideologische of religieuze signatuur uitdragen, omdat zij geacht worden een bepaalde stroming binnen de Nederlandse samenleving te vertegenwoordigen (Mediawet, 2008). WNL, wat staat voor 'Wij Nederland', profileert zich als een omroep die de liberaal-conservatieve stem vertegenwoordigt, met nadruk op thema's als veiligheid, economie, en nationale identiteit (WNL, z.d.). BNNVARA daarentegen presenteert zich als een progressieve en inclusieve omroep, waarbij waarden als menselijke waardigheid, gelijkwaardigheid en sociale rechtvaardigheid leidend zijn in de programmering (BNNVARA, z.d.).

De verschillende omroepen hanteren ook verschillende journalistieke formats. De NOS publiceert nieuwsartikelen op haar website en zendt dagelijks diverse journaals uit. Wat betreft de journalistieke producties van de ledenomroepen ligt de nadruk op talkshows. Een journaal bestaat uit meerdere nieuwsitems, waarvan sommige uitgebreid worden belicht met reportagefragmenten, interviews met externe bronnen of bijdragen van correspondenten op locatie. Andere items worden in kortere vorm gepresenteerd, waarbij de nieuwslezer kort de gebeurtenis vermeldt en hooguit indirect naar bronnen verwijst. Waar het journaalformat primair gericht is op het objectief en up-to-date informeren van het publiek, combineren talkshows nieuws met elementen uit het infotainment, waarbij er meer ruimte is voor opinie en debat (Harlow & Brown, 2022, p. 375; Ruggiero, 2019, pp. 1, 4). Binnen dit format krijgen gasten meer spreektijd en wordt er ruimte geboden voor persoonlijke interpretaties of standpunten rondom actuele gebeurtenissen.

De journalist, de journalistieke organisatie en het format waarin een redactie nieuws presenteert, spelen een belangrijke rol in hoe er over demonstraties berichtgegeven wordt (Harlow & Brown, p. 373). Volgens het *Hierarchy of Influences*-model van Shoemaker en Reese (1996) wordt de selectie en presentatie van nieuws beïnvloed op verschillende niveaus. Op microniveau spelen de persoonlijke overtuigingen en ervaringen van journalisten een belangrijke rol in hoe zij verslag doen van demonstraties. Onderzoek toont aan dat journalisten die sympathie hebben voor de boodschap van een demonstratie vaak minder delegitimiserende framing gebruiken in hun berichtgeving over demonstraties (Tenenboim-Weinblatt, 2014, p. 417). Daarnaast blijkt dat de opvattingen van journalisten over de rol van de journalistiek ook invloed hebben op de manier van verslaggeving. Journalisten die zichzelf beschouwen als neutrale en objectieve informatieverstappers zullen nieuws anders presenteren dan journalisten die de nadruk leggen op interpretatie en actie en zichzelf als actieve deelnemers beschouwen (Shoemaker & Reese, 1996, p. 97; Harlow & Brown, 2022, p. 375).

Op structureel niveau bepalen journalistieke routines en redactionele richtlijnen de selectie en presentatie van nieuws. Onderzoek heeft aangetoond dat er aanzienlijke verschillen zijn in de manier waarop bepaalde nieuwswaarden aanwezig zijn in verschillende soorten media (Boukes et al., 2020, pp. 108-113). In lijn met deze analyse heeft kwalitatief onderzoek uitgewezen dat journalisten van verschillende organisaties het belang van bepaalde nieuwswaarden anders beoordelen (Strömbäck et al., 2012, p. 726). In dit onderzoek komt het voornaamste structurele verschil tot uiting in de aard van de omroepen: de NOS als taakomroep versus BNNVARA en WNL als ledenomroepen, waarbij ook het ideologische contrast tussen deze ledenomroepen van belang is. Eerder onderzoek toont aan dat ideologische achtergronden van mediaorganisaties invloed hebben op de onderwerpselectie, het gebruik van bronnen en de manier van framen (Veerbeek et al., 2022; Shultziner & Stukalin, 2019; Schohaus, 2007; Hinke & Corré, 2023). Op welke manier ideologie op elk van deze drie aspecten doorwerkt, wordt besproken in de paragrafen 2.3, 2.4 en 2.5.

Daarnaast hebben mediaorganisaties commerciële belangen die invloed kunnen uitoefenen op de manier waarop nieuws wordt gepresenteerd, waardoor bepaalde aspecten van een gebeurtenis in de ene nieuwsbron meer nadruk krijgen dan in de andere (Boukes et al., 2020, p.108). Ook externe actoren, zoals overheden en belangengroepen, kunnen de berichtgeving beïnvloeden. De rol van politieke en institutionele belangen kan ertoe leiden dat kritiek op de machtsorden minder aandacht krijgt (Shoemaker & Reese, 1996, p. 56; Weaver & Scacco, 2013, p. 78). Tot slot spelen bredere maatschappelijke en culturele structuren een rol in hoe nieuws wordt geproduceerd en geïnterpreteerd, wat van invloed is op de framing van onderwerpen zoals demonstraties (Shoemaker & Reese, 1996, p. 242).

Om beter inzicht te krijgen in welke routines, waarden en normen bepalen of en hoe er verslag wordt gedaan van demonstraties, is de volgende deelvraag opgesteld:

DV1: Welke interne en externe factoren beïnvloeden de redactionele keuzes in de berichtgeving over demonstraties bij de verschillende omroepen?

2.3. Nieuwswaarden en media-aandacht voor demonstraties

Journalisten kunnen niet verslag doen van alles wat er in de wereld gebeurt, maar moeten keuzes maken in de selectie van nieuws. Deze keuze vindt plaats door gebeurtenissen te toetsen aan nieuwswaarden. Nieuwswaarden zijn gebaseerd op journalistieke conventies, professionele normen en de verwachtingen van het publiek (Harcup & O'Neill, 2017, p. 1473). Hoe meer nieuwswaarden een bepaalde gebeurtenis heeft, hoe groter de kans dat de gebeurtenis in het nieuws komt. In dit selectiemechanisme vervullen journalisten de rol van *gatekeepers*: zij beslissen welke informatie het publieke domein bereikt en welke niet (Welbers et al., 2016, p. 315). Dit betekent dat nieuws niet simpelweg een afspiegeling is van de werkelijkheid, maar het resultaat van een reeks keuzes, beïnvloed door onder meer redactionele routines, commerciële belangen, politieke invloeden en culturele contexten (Andrews & Caren, 2010, p. 843). Nieuwsproductie is daarmee geen neutraal proces, maar een sociaal en institutioneel ingebedde activiteit.

De aspecten die een demonstratie nieuwswaardig maken voor de media komen echter niet altijd overeen met wat steun oplevert bij het publiek. Tilly (2004) stelt dat een succesvolle demonstratie sympathie opwekt bij zowel het publiek als politieke actoren wanneer demonstranten *worthiness* (waardigheid), *unity* (eenheid), *numbers* (aantallen) en *commitment* (toewijding) tonen (p. 6). *Worthiness* houdt in dat demonstranten zich waardig gedragen door vreedzaam en beleefd te demonstreren, waardoor ze als serieus en geloofwaardig worden beschouwd. *Unity* verwijst naar een duidelijke, gezamenlijke boodschap die breed wordt gedragen binnen de groep demonstranten – er is sprake van eensgezindheid. *Numbers* slaat op de opkomst: hoe groter de groep demonstranten, hoe sterker het signaal dat zij afgeven. Ten slotte duidt *commitment* op de volharding van demonstranten; zij laten zien dat ze daadwerkelijk om hun zaak geven en bereid zijn langdurig actie te voeren (Wouters & Walgrave, 2013, pp. 366-368). Aangezien demonstraties voornamelijk via de media kenbaar worden gemaakt aan een breder publiek, proberen activisten deze vier kenmerken actief over te brengen om hun boodschap overtuigd naar voren te laten komen in berichtgeving (Koopmans, 2004, p. 373).

Hoewel de vier eigenschappen van Tilly (2004) bijdragen aan de effectiviteit van een demonstratie, komen ze niet altijd overeen met wat journalisten als nieuwswaardig beschouwen. Demonstraties die hoog scoren op waardigheid, eenheid, aantallen en

toewijding zijn vanuit journalistiek oogpunt niet per se interessant. Onderzoek toont aan dat media zich steeds vaker richten op nieuwswaarden zoals ‘spektakel’, ‘conflict’, ‘negativiteit’ en ‘onconventioneel gedrag’ (Harcup & O’Neill, 2017, pp. 1481-1482). Dit staat haaks op het streven van activisten om vreedzaam en respectabel over te komen, aangezien juist onrust en confrontatie beter scoren op de nieuwswaarden spektakel en conflict. Dit spanningsveld geldt ook voor de waarde ‘eenheid’. Demonstraties waarin demonstranten onderling verdeeld zijn, worden eerder opgepikt door journalisten, omdat interne conflicten nieuwswaarde hebben (Eilders, 2006, p. 15). Hoewel verdeeldheid binnen een demonstratie de kans op media-aandacht vergroot, kan het tegelijkertijd de overtuigingskracht van de beweging ondermijnen, omdat ruziënde demonstranten minder effectief zijn in het mobiliseren van burgers of politici (Cristancho & Wouters, 2022, p. 280). Dit toont aan dat bepaalde kenmerken van een demonstratie enerzijds de media-aandacht kunnen vergroten, terwijl ze de geloofwaardigheid en overtuigingskracht van de beweging ondermijnen (Cristancho & Wouters, 2022, p. 280).

Daarentegen blijkt dat een groter aantal deelnemers wel bijdraagt aan meer verslaggeving. Zowel journalisten als demonstranten hebben er baat bij om te tonen hoe groot de opkomst bij een demonstratie is (Cristancho & Wouters 2022, pp. 268). De grootte van een demonstratie laat direct zien dat het een belangrijke gebeurtenis is, die voldoet aan de nieuwswaarden ‘aantallen’ en ‘relevantie’ (Boukes et al., 2020, p. 108). Ook wat betreft ‘toewijding’ lijkt er enige overeenstemming te zijn tussen hoe activisten zichzelf willen presenteren en wat door journalisten als nieuwswaardig wordt beschouwd. Een aanhoudende mobilisatie, waarbij demonstranten frequent actie voeren voor een doel, sluit aan bij de nieuwswaarden ‘follow-up’ en ‘continuïteit’ (Wouters & Walgrave, 2017, p. 370). Tevens sluit deze eigenschap van een demonstratie aan bij de nieuwswaarde ‘onverwachtheid’, omdat het moeilijk is om grote groepen gedurende langere tijd te mobiliseren. Echter, herhaalde media-aandacht voor demonstraties kan ook leiden tot *compassion fatigue*, gedefinieerd als “a numbing of public concern toward social problems” (Kinnick, Krugman & Cameron, 1996, p. 687). Dit effect treedt mogelijk ook op bij langdurige demonstraties: hoewel ze aanvankelijk aansluiten bij journalistieke nieuwswaarden, verliezen ze na verloop van tijd hun nieuwigheid, wat resulteert in afnemende media-aandacht en dalende publieke steun. Hieruit volgen de volgende deelvragen en hypothese.

DV2: In hoeverre wordt er over demonstraties bericht door de verschillende omroepen?

DV3: Krijgen activisten die gedurende langere tijd meerdere demonstraties organiseren voor hetzelfde onderwerp meer of minder media-aandacht?

H1: Demonstraties die hoog scoren op de nieuwswaarden conflict, spektakel en negativiteit krijgen meer media-aandacht dan demonstraties die dit niet doen.

Wat betreft de verschillende omroepen blijkt uit onderzoek dat Nederlandse ledenomroepen vaak worden geassocieerd met onderwerpen die aansluiten bij hun ideologische, maatschappelijke of religieuze achtergrond (Veerbeek et al., 2022, p. 432). Zo wordt BNNVARA vooral gekoppeld aan linkse thema's zoals gender en seksualiteit, #MeToo en klimaatverandering. WNL daarentegen profileert zichzelf als een liberaal-conservatieve omroep, waarbij de Nederlandse politiek en het bedrijfsleven centraal staan (Veerbeek et al., 2022, p. 432). Wanneer dit wordt toegepast op berichtgeving over demonstraties, kan verwacht worden dat BNNVARA vooral aandacht besteedt aan demonstraties rondom sociale rechtvaardigheid en klimaat, terwijl WNL zich meer richt op arbeids- en politieke demonstraties die aansluiten bij hun veelbesproken thema's. Daarom worden de volgende hypothesen geformuleerd:

H2: BNNVARA besteedt meer aandacht aan demonstraties over het klimaat en sociale rechtvaardigheid dan WNL

H3: WNL besteedt meer aandacht aan arbeids- en politieke demonstraties dan BNNVARA

2.4. De framing van demonstraties

Nieuwswaarden zijn niet uitsluitend eigenschappen van de gebeurtenis zelf, maar worden gecreëerd en versterkt door de taal, beelden en formuleringen die journalisten gebruiken in hun berichtgeving (Caple & Bednarek, 2015, p. 6). In deze context speelt *framing* een cruciale rol: het proces waarbij journalisten bepaalde elementen van de werkelijkheid benadrukken, terwijl andere aspecten worden weggelaten (Entman, 1993, p. 52). Framing helpt media niet alleen om complexe kwesties begrijpelijk te presenteren, maar beïnvloedt ook hoe het publiek maatschappelijke en politieke gebeurtenissen interpreteert. Daarbij zijn framing en nieuwsselectie nauw met elkaar verweven. De frames die in een nieuwsbericht verschijnen, weerspiegelen de onderliggende nieuwswaarden die binnen een redactie als relevant worden beschouwd (Tandoc, 2015, p. 128). Tegelijkertijd kunnen frames ook als selectiemechanisme fungeren: ze beïnvloeden welke gebeurtenissen en details als nieuwswaardig worden aangemerkt (Tandoc, 2015, p. 132). Zo kan een demonstratie met arrestaties of vernielingen eerder worden geselecteerd voor berichtgeving, omdat deze zich bijvoorbeeld goed laat vangen in het frame van conflict. Het analyseren van framing-elementen biedt daarom ook waardevol inzicht in de discursieve constructie van nieuwswaarden binnen journalistieke producties (Caple & Bednarek, 2015, pp. 1-4).

In de academische literatuur heerst de dominante theorie dat de media demonstraties vaak framen passend bij het zogenaamde *protest paradigm* (Chan & Lee, 1984; Hertog & McLeod, 1995; Harlow et al., 2017): “a master narrative of news coverage that tends to focus on protesters’ tactics, dramatic actions, and spectacle, rather than emphasizing the protesters’ grievances and motives” (Harlow et al., 2017, p. 329). In dit paradigma worden vier specifieke frames herkend: het *riot*-, *confrontation*-, *spectacle*- en *debate frame* (Hertog & McLeod, 1995; Harlow & Brown, 2023). Bij het *riot frame* benadrukt de berichtgeving hoe demonstranten het dagelijks leven verstoren, waarbij geweld, vernieling en plundering uitgelicht worden. Er is sprake van een *confrontation frame* wanneer een demonstratie voornamelijk beschreven wordt in termen van conflict, waarbij de nadruk ligt op arrestaties, confrontaties met de politie, overheidsinstanties of tegenstanders. Bij een *spectacle frame* wordt vooral het sensationele, dramatische en de grootte van een demonstratie naar voren gebracht. Dit kan bijvoorbeeld betrekking hebben op bijzondere en theatrale vormen van protest, extreme emotionele reacties, de aanwezigheid van beroemdheden of ongebruikelijke strategieën van demonstranten die vooral gericht lijken op het trekken van aandacht. Het *debate frame* wordt gebruikt wanneer de berichtgeving ingaat op de inhoudelijke kant van de demonstratie. Dit frame omvat informatie over de achtergronden, doelstellingen en eisen van de demonstranten en biedt ruimte aan hun perspectief. In dit frame worden demonstranten neergezet als politieke actoren met serieuze standpunten (Harlow & Brown 2023, pp. 335-336). Empirisch onderzoek toont aan dat vooral de eerste drie frames in de media overheersen, terwijl het debate frame zeldzamer is in berichtgeving over demonstraties (Mourão, Brown & Sylvie, 2018, p. 333; Harlow et al., 2020, p. 1591). Daarom wordt de volgende hypothese gesteld:

H4: Demonstraties worden minder vaak geframed als debate dan als riot, confrontation of spectacle.

Naast de vier dominante frames worden demonstraties in de wetenschappelijke literatuur ook vaak geanalyseerd aan de hand van een onderscheid tussen legitieme en niet-legitieme representaties. In wetenschappelijk onderzoek worden het riot-, confrontation- en spectacle frame vaak geassocieerd met een negatieve en delegitimerende weergave van demonstraties, terwijl in het debate-frame demonstranten juist als legitieme politieke actoren gepresenteerd worden (Hertog & McLeod, 1995; Harlow et al., 2017, pp. 2-4). Harlow en Brown (2023) stellen echter dat deze indeling te strikt is. Zo schildert het spectacle frame demonstranten niet noodzakelijk als irrationeel af, wanneer de nadruk op emotie vanuit de demonstranten juist bijdraagt aan de legitimiteit van de demonstratie (Wahl-Jorgensen, 2018, p. 2073). Ook binnen het debatframe kunnen demonstranten gemarginaliseerd

worden, bijvoorbeeld wanneer hun standpunten worden afgezet tegen die van autoriteiten, wat leidt tot een niet-legitieme weergave van de demonstratie (Harlow & Brown, 2023, p. 337). In deze studie wordt dus niet alleen geanalyseerd welk van de vier frames wordt gebruikt, maar wordt daarnaast afzonderlijk geanalyseerd in hoeverre demonstranten als legitiem of niet-legitiem worden afgebeeld.

DV4: In hoeverre worden demonstraties als legitiem gepresenteerd door de media?

H5: Demonstranten worden minder vaak als legitiem gepresenteerd wanneer de berichtgeving gebruikmaakt van het confrontation-, riot- of spectacle- frame, vergeleken met het debate frame.

Onderzoek suggereert dat zowel het format van een televisie-uitzending als de ideologische oriëntatie van de omroep invloed hebben op de manier waarop onderwerpen worden gepresenteerd (Lichtenstein & Koert, 2020; Shultziner & Stukalin, 2019). In tegenstelling tot journaals, die zich vooral richten op de feitelijke verslaggeving, geven talkshows vaak een meer verhalende benadering van het nieuws. Hierbij wordt de nadruk vaak gelegd op spektakel door politieke en maatschappelijke thema's te belichten via dramatische, opvallende en controversiële aspecten van de gebeurtenissen (Ruggiero, 2019, p. 5). Empirisch onderzoek naar Duitse talkshows laat zien dat dit format vaker dan journaals een conflict frame gebruikt om nieuws te presenteren (Lichtenstein & Koert, 2020, discussion sectie). In Nederland blijkt echter uit mediaonderzoek dat het conflict frame in het nieuws algemeen dominant is en dat talkshows niet per se vaker dan traditionele journaals dit frame toepassen (Semetko & Valkenburg, 2000, p. 93). Aangezien WNL en BNNVARA voornamelijk journalistieke programma's in de vorm van talkshows aanbieden, terwijl bij de NOS juist het journaal en de website centraal staan, worden de volgende hypothese en deelvraag opgesteld.

H6: De talkshows van WNL en BNNVARA presenteren demonstraties vaker via een spectacle frame dan de NOS.

DV5: In hoeverre verschilt het gebruik van het conflict frame in de berichtgeving over demonstraties tussen de NOS, WNL en BNNVARA?

In meerdere empirische studies is de invloed van de ideologische achtergrond van een omroep of krant op de presentatie van het nieuws aangetoond (van Noije & Wennekers, 2020; Dirix & Gelders, 2002; Shultziner & Stukalin, 2019; Weaver & Scacco, 2013). Zo blijkt dat kranten met verschillende politieke oriëntaties demonstraties op uiteenlopende manieren belichten: rechtse media schilderden demonstranten vaak af als illegitiem, terwijl linkse

media hen juist als legitiem presenteerden. Het is belangrijk te benadrukken dat dit onderzoek zich richtte op Israël, waar op het moment van de dataverzameling een rechtse regering aan de macht was jegens wie de demonstraties gericht waren (Shultziner & Stukalin, 2019). In de Amerikaanse context bleek uit onderzoek dat de liberaal georiënteerde nieuwszender MSNBC de conservatieve Tea Party-beweging in 2009 vaker marginaliseerde dan het conservatieve Fox News (Weaver & Scacco, 2013). Deze demonstraties vonden plaats onder het presidentschap van Barack Obama, een democraat met een linkse agenda.

Op basis van deze bevindingen kan enerzijds worden verondersteld dat media die ideologisch aansluiten bij de zittende regering, eerder geneigd zijn demonstranten als illegitiem af te beelden. Aangezien Nederland tussen 2023 en 2025 grotendeels werd bestuurd door rechtse coalities, zou dit impliceren dat een rechtse omroep zoals WNL mogelijk vaker demonstranten als illegitiem framen dan een progressieve omroep als BNNVARA. Bovendien blijkt uit eerder onderzoek dat rechtsgeoriënteerde media sterker geneigd zijn om handelingen die tegen het gezag ingaan als illegitiem te presenteren, waarbij de nadruk ligt op het bestraffen van afwijkend gedrag en het handhaven van orde en controle (Eilders, 2002, p. 41). Anderzijds blijkt de wijze waarop demonstraties worden gepresenteerd ook afhankelijk van het onderwerp van het protest en de ideologische positie van de betreffende omroep (Dirix & Gelders, 2010). Zo toont onderzoek aan dat de rechtsgeoriënteerde krant *De Telegraaf* het klimaatbeleid van de overheid eerder via een frame van financiële consequenties presenteert, terwijl *Trouw*, meer links georiënteerd, juist de nadruk legt op de verantwoordelijkheid van de overheid en de rechtvaardiging van het beleid (van Noije & Wennekers, 2020, p. 309). In navolging hiervan is het aannemelijk dat BNNVARA klimaatdemonstraties eerder als legitiem zal framen, terwijl boerenprotesten juist negatiever worden neergezet. Voor WNL zou dit patroon omgekeerd zijn: boerenprotesten worden legitiem voorgesteld, terwijl klimaatdemonstraties eerder als illegitiem worden afgebeeld. Op vergelijkbare wijze zou WNL demonstraties voor Israël vaker als legitiem kunnen afbeelden, terwijl protesten voor Palestina als illegitiem worden afgebeeld, terwijl BNNVARA hierin een omgekeerde houding aanneemt. Op deze manier hangt framing niet alleen samen met de relatie tot de regerende partijen, maar ook met de inhoudelijke ideologische affiniteit met het thema van de demonstratie. Om dit te toetsen, worden de volgende hypothesen geformuleerd.

H7: Bij WNL worden demonstranten gemiddeld genomen vaker als illegitiem geframed dan bij BNNVARA

H8: Bij WNL worden klimaatdemonstranten vaker als illegitiem geframed dan bij BNNVARA

H9: Bij WNL worden demonstraties rondom Palestina vaker als illegitiem geframed dan bij BNNVARA

2.5. Brongebruik in demonstratieverslaggeving

De manier waarop een sociaal fenomeen door het publiek begrepen wordt, wordt in belangrijke mate ook beïnvloed door de rol die specifieke individuen, groepen, organisaties en instituties in de berichtgeving toebedeeld krijgen. Het is niet enkel belangrijk wát er verteld wordt, maar ook wie er aan het woord gelaten wordt door de media. De keuze van bronnen die in geschreven nieuwsitems worden aangehaald, evenals de personen die in talkshows of in het journaal een stem krijgen, heeft directe invloed op hoe het publieke debat over een bepaald onderwerp vorm krijgt. Deze keuzes bepalen mede welke perspectieven zichtbaar worden gemaakt en welke juist buiten beeld blijven, en structureren zo de wijze waarop het publiek het betreffende fenomeen interpreteert en beoordeelt (Hertog & McLeod, pp. 144-149).

Uit onderzoek blijkt dat journalisten hun berichtgeving vaak afstemmen op de standpunten van machthebbers, zoals beschreven in de *indexing theory* van Bennett (1990). Deze theorie stelt dat: "Mass media news professionals, from the boardroom to the beat, tend to 'index' the range of voices and viewpoints in both news and editorials according to the range of views expressed in mainstream government debate about a given topic" (Bennett, 1990, p. 106). Zolang er binnen de politieke elite consensus heerst over een bepaald onderwerp, brengen de media voornamelijk deze dominante standpunten en komen afwijkende of kritische perspectieven nauwelijks aan bod. Pas wanneer er verdeeldheid ontstaat binnen deze politieke elite, krijgen ook alternatieve stemmen ruimte in de berichtgeving. Hierdoor fungeert de pers, zelfs in een democratische samenleving, in de praktijk vaak als een verlengstuk van politieke machtsstructuren, ondanks haar theoretische onafhankelijkheid. Commerciële druk en strakke deadlines kunnen journalisten bovendien dwingen om sneller en efficiënter te werken, wat de voorkeur voor gemakkelijk bereikbare officiële bronnen versterkt. Officiële bronnen zijn vaak eenvoudiger te benaderen, wat van doorslaggevend belang kan zijn wanneer journalistieke middelen beperkt zijn, de nieuwsdruk hoog is en de tijdsdruk groot (Harlow & Brown, 2022, p. 379).

Institutionele bronnen worden hierom ook wel *primary definers* genoemd. Enerzijds omdat zij het meest aan het woord komen in nieuwsberichten, en anderzijds omdat zij als eerste de kans krijgen om gebeurtenissen van betekenis en interpretatie te voorzien (Carlson, 2009, p. 533). Daarentegen spelen burgers slechts een ondergeschikte rol als bron (Reich, 2015, pp. 2428-2429). Ook binnen de Nederlandse context blijkt dat media veelal een voorkeur hebben voor overheidsbronnen, waarbij officiële gezagsdragers structureel oververtegenwoordigd zijn (Van Gestel, 2006, p. 294). Hierdoor ontstaat een

scheve representatie in de nieuwsvoorziening, waarin de stem van de burger vaak onderbelicht blijft.

Ondanks dat institutionele bronnen nog steeds dominant zijn, hebben verschillende longitudinale onderzoeken aangetoond dat burgers in de afgelopen decennia vaker in het landelijke nieuws als bron worden aangehaald (De Swert et al., 2008; Kleemans et al., 2017). Technologische, economische en sociaal-culturele ontwikkelingen maken een heroverweging van de journalistieke cultuur mogelijk, met meer ruimte voor het perspectief van burgers (Kleemans et al., 2017, p. 467). Digitale platformen zoals internet en sociale media vergemakkelijken het traceren en benaderen van burgerbronnen, terwijl burgers zelf ook actiever journalisten kunnen benaderen. Bovendien maakt de toenemende concurrentie en commercialisering het strategisch aantrekkelijker voor media om burgers op te nemen in hun berichtgeving, omdat zij zorgen voor herkenning en betrokkenheid bij het publiek (Kleemans et al., 2017, p. 467).

Desondanks blijkt uit empirisch onderzoek dat politici en autoritaire organisaties veelvuldig gehoord worden in berichtgeving over demonstraties. In lijn met de indexing theory blijkt dat demonstranten zelf zelden direct worden geciteerd, omdat kritiek op de machtsorde minder aandacht krijgt in landelijke media als deze nog niet doorgedrongen is tot de politieke arena (Weaver & Scacco, 2013, p. 78). Daarnaast leunen journalisten ook vanuit routines voornamelijk op officiële bronnen, omdat deze als betrouwbaarder worden gezien. De voorkeur voor officiële bronnen wordt verder versterkt doordat deze makkelijker te bereiken zijn voor journalisten. De woordvoerder van de politie staat in het contactboek van elke journalist, maar dit geldt niet voor demonstranten (Harlow & Brown, 2022, p. 384). Van deze voorkeur voor officiële bronnen boven demonstranten is specifiek vaak sprake wanneer ook de frames spectacle, riot en confrontation worden toegepast, terwijl in het debate frame demonstranten wel vaker aan het woord komen (Harlow et al., 2020, p. 386). Op basis hiervan worden de volgende twee hypothesen geformuleerd:

H10: Demonstranten worden minder gehoord in de berichtgeving dan institutionele bronnen.

H11: Wanneer er sprake is van het spectacle-, riot- of confrontation frame, worden institutionele bronnen vaker als bron aangehaald dan in het debat frame.

Met de opkomst van talkshows zijn journalisten en mediapersoonlijkheden steeds vaker zelf als bron gaan fungeren. Niet alleen omdat zij deze programma's presenteren, maar ook omdat ze frequent uitgenodigd worden als gast (Ruggiero, 2019, p.1). Empirisch onderzoek naar de samenstelling van talkshowtafels wijst ook uit dat journalisten en mediaprofessionals oververtegenwoordigd zijn ten opzichten van bijvoorbeeld

wetenschappers (Takken, 2021). Deze ontwikkeling sluit aan bij het spectaculaire karakter van de talkshows, waarin het format vraagt om mediagenieke bijdragen van een bron, een vaardigheid waar mediaprofessionals vaak bedreven in zijn (Schohaus, 2007, p. 248). Daarnaast bieden talkshows vaak meer ruimte aan de gewone burger, waarbij ooggetuigen of deelnemers van een nieuwsevent vaker als bron worden opgevoerd (Schohaus, 2007, p. 214). Toegepast op demonstraties betekent dit ook dat eerstehands informatie een belangrijke rol speelt, waardoor demonstranten of directe betrokkenen vaker als bron worden aangehaald. Hieruit volgen de volgende twee hypothesen.

H12: Journalisten en mediapersoonlijkheden treden in de talkshows van WNL en BNNVARA vaker op als bron dan in de nieuwsuitzendingen en artikelen van de NOS.

H13: In de talkshows van WNL en BNNVARA komen demonstranten vaker aan het woord dan bij de NOS.

Wederom blijkt de omroepkleur – oftewel, de ideologische achtergrond van de omroep – invloed te hebben op de selectie van bronnen die in talkshows aan het woord komen (van Noije & Wennekers, 2020, p. 308). Zo blijkt uit onderzoek dat BNNVARA, van alle publieke omroepen, de meeste politici uitnodigt in haar talkshows. Daarbij is sprake van een duidelijke voorkeur voor progressieve partijen, zoals GroenLinks en de PvdA. Omgekeerd laat WNL een structurele oververtegenwoordiging zien van VVD-politici, wat aansluit bij het rechtse profiel van de omroep (Corré & Hinke, 2023). Hoewel deze patronen wijzen op verschillen tussen de omroepen, ontbreekt onderzoek naar de oververtegenwoordiging van bepaalde beroepsgroepen onder gasten binnen de twee omroepen. Daarom wordt in dit onderzoek eveneens de volgende deelvraag onderzocht:

DV6: In hoeverre verschillen de bronnen tussen WNL en BNNVARA?

3. Methode

3.1. Dataverzameling

In deze studie wordt de berichtgeving omtrent demonstraties geanalyseerd van drie Nederlandse publieke omroepen over de periode van 1 januari 2023 tot en met 31 maart 2025: de NOS, WNL en BNNVARA. Voor de NOS betreft dit de ondertitels van alle afleveringen van het Achtuurjournaal en de nieuwsartikelen gepubliceerd op de NOS-website. Voor WNL zijn de ondertitels van twee programma's opgenomen in de analyse: de ochtendtalkshow *Goedemorgen Nederland* en de afleveringen van de avondtalkshow *Op1* die door WNL zijn geproduceerd. *Op1* was een actualiteitenprogramma met wisselende presentatieduo's van verschillende omroepen en werd uitgezonden van 6 januari 2020 tot en met 31 mei 2024. WNL leverde wekelijks één aflevering. *Goedemorgen Nederland* werd tot en met december 2024 op werkdagen uitgezonden tussen 07:00 en 10:00 uur. Vanaf januari 2025 is de uitzendduur teruggebracht tot twee uur, met een nieuwe uitzendtijd van 07:30 tot 09:30 uur. De reguliere onderbrekingen tijdens de uitzending door het NOS Journaal zijn buiten beschouwing gelaten in deze analyse. Voor BNNVARA zijn de ondertitels van de programma's *Sophie & Jeroen* en *Bar Laat* geanalyseerd. *Bar Laat* wordt sinds 26 augustus 2024 uitgezonden. In de voorafgaande periode produceerde BNNVARA ook een wekelijkse aflevering van *Op1* en de genoemde talkshows. Aangezien deze programma's inhoudelijk en qua format sterk overeenkomen, en allen onder redactionele verantwoordelijkheid van BNNVARA zijn geproduceerd, worden zij gezamenlijk geanalyseerd.

De ondertitels van de verschillende programma's zijn verzameld via de databank van Beeld en Geluid. Deze zijn vervolgens in AmCAT geplaatst, een database en computerinfrastructuur waarmee grote hoeveelheden data kunnen worden verzameld, beheerd en geanalyseerd (Van Atteveldt, 2008, p. 180). Om relevante items over demonstraties te selecteren, is gebruikgemaakt van de zoekterm "(protest* OR demonstr*) NOT protestantse". Het woord "protestantse" is uitgesloten om te voorkomen dat berichten over het protestantse geloof, die geen betrekking hebben op demonstraties, ten onrechte worden meegenomen in de analyse. In totaal zijn er 466 relevante afleveringen geïdentificeerd. Binnen deze afleveringen zijn alleen de afzonderlijke items geselecteerd die daadwerkelijk betrekking hadden op demonstraties. Het is mogelijk dat uit één aflevering meerdere items zijn meegenomen, bijvoorbeeld wanneer in een journaaluitzending verschillende demonstraties aan bod kwamen.

Wat betreft de website van de NOS zijn alle artikelen in de periode van 1 januari 2023 tot en met 31 maart 2025 eveneens verzameld in AmCAT. Op basis van de oorspronkelijke zoekterm zijn in totaal 3239 artikelen verzameld van de website van de NOS. Aangezien dit onderzoek uitsluitend gericht is op demonstraties binnen Nederland, zijn

artikelen die onder de categorie ‘buitenland’ vallen uitgesloten van verdere analyse. Ook berichten uit de categorie ‘sport’ zijn weggelaten, aangezien termen als ‘protest’ of ‘demonstratie’ daar vaak in een andere, niet-relevante context worden gebruikt. Daarnaast zijn liveblogs, videofragmenten en items van het programma *Nieuwsuur* niet meegenomen, omdat deze formats minder geschikt zijn voor een consistente inhoudsanalyse (Krippendorf, 2018, pp. 101-102). Na deze selectie bleven er 797 artikelen van de website over voor verdere analyse.

Na de automatische selectie van de relevante artikelen op de NOS-website en de relevante ondertitels van de verschillende programma’s bleven er in totaal 1236 items over. Om de volledigheid van deze selectie te toetsen, is een *recall-analyse* uitgevoerd (Van Atteveldt et al., 2014). Deze analyse meet in hoeverre de gebruikte zoektermen erin slagen om alle relevante items te vinden, en of er mogelijk artikelen of uitzendingen zijn gemist. Hiervoor werd de volgende aanvullende zoekopdracht gebruikt: ‘(betog* OR manifestatie* OR activis* OR stak*) NOT (protest* OR demonstr*)’. Op basis van deze analyse werd een recall-score van 93% vastgesteld, wat betekent dat met de oorspronkelijke zoekopdracht het overgrote deel van de relevante items succesvol is geïdentificeerd.

Om de inhoudelijke relevantie van de 1236 gevonden items te waarborgen, zijn alle items vervolgens handmatig gecodeerd. Er is bewust gekozen voor handmatige codering in plaats van een geautomatiseerde precisionberekening, omdat termen als ‘protest’ of ‘demonstratie’ op uiteenlopende manieren worden gebruikt. Bovendien komt het regelmatig voor dat een demonstratie slechts in één zin kort wordt genoemd, zonder verdere toelichting. Hoewel een dergelijk item technisch gezien over een demonstratie gaat, wordt er onvoldoende aandacht aan het onderwerp besteed voor een diepgaande analyse van de wijze waarop demonstraties in de media worden besproken. Een item werd als inhoudelijk relevant beschouwd wanneer er minimaal drie regels aan een demonstratie waren gewijd. Korte vermeldingen, zoals een enkele zin zonder verdere context, werden dus niet als inhoudelijk relevant aangemerkt. Om de betrouwbaarheid van deze handmatige analyse te toetsen, is een intercodeurbetrouwbaarheidstoets uitgevoerd (Cohen, 1960). De gevonden Cohen’s kappa van 0.89 duidt op een hoge mate van overeenkomst tussen coderingen. Na deze laatste controle bleven er 635 items over die geschikt waren voor verdere analyse. In Tabel 1 wordt een overzicht gegeven van het aantal geselecteerde items per medium.

Tabel 1*Aantal berichten over demonstraties per NPO-omroep en medium*

Omroep	Medium	Aantal
NOS	Achtuurjournaal	139
	NOS.nl	386
Totaal NOS		525
WNL	Goedemorgen Nederland	66
	Op1 – WNL	20
Totaal WNL		86
BNNVARA	Bar Laat	4
	Op1 – BNNVARA	7
	Sophie & Jeroen	13
Totaal BNNVARA		24
Totaal (n)		635

Tevens zijn interviews afgenomen met de eindredacteuren van *Bar Laat* en *Goedemorgen Nederland*. Er is gekozen voor eindredacteuren, aangezien zij primair verantwoordelijk zijn voor de selectie van onderwerpen en de invalshoek waarmee verhalen worden gebracht. Daarnaast is de binnenland coördinator van de NOS geïnterviewd, omdat zij beslissingen neemt over welke demonstraties aan bod komen, zowel online als in het journaal, en hoe deze inhoudelijk worden geframed, inclusief de keuze voor bronnen en perspectieven.

3.2. Onderzoeksmethode

In deze studie is een *mixed-methodanalyse* toegepast, waarbij een kwantitatieve inhoudsanalyse van diverse journalistieke programma's en artikelen is aangevuld met gestructureerde interviews met de producerende redacties.

3.2.1. Kwantitatieve inhoudsanalyse

Om te onderzoeken in hoeverre en op welke manier demonstraties in de media aan bod komen, wordt eerst een kwantitatieve inhoudsanalyse uitgevoerd. Volgens Krippendorff (2004) is inhoudsanalyse een onderzoeksmethode waarmee "repliceerbare en valide conclusies uit teksten kunnen worden getrokken" (p. 240). Deze aanpak maakt het mogelijk om grote hoeveelheden data systematisch te analyseren en met elkaar te vergelijken. Om

de onderzoeksvraag te beantwoorden, wordt gebruikgemaakt van zowel een automatische als een handmatige inhoudsanalyse.

Om te identificeren in welke nieuwsitems er daadwerkelijk over demonstraties wordt gesproken, is in eerste instantie een automatische analyse ingezet, waarbij software en een zoekterm werden ingezet om te identificeren in welke nieuwsitems daadwerkelijk over demonstraties gesproken wordt. Doordat deze methode consistent dezelfde criteria hanteert, wordt deze als relatief betrouwbaar en objectief beschouwd (Krippendorff, 2004). Tevens is er gebruikgemaakt van een taalmodel om de bronnen in de geschreven NOS artikelen automatisch vast te stellen (Ruigrok, z.d.). Deze bronnen zijn vervolgens door middel van een handmatige analyse verder uitgewerkt. De bronnen in de televisie-items zijn allemaal handmatig geregistreerd.

De latente betekenis van de berichtgeving is verder handmatig geanalyseerd om de overige deelvragen en hypothesen te beantwoorden, omdat deze vragen om een menselijke interpretatie. Hierbij zet een codeur de tekst om in meetbare eenheden door per item vast te stellen in hoeverre een bepaald frame aanwezig is, of het een positieve of negatieve houding ten opzichte van de demonstraties weerspiegelt, en welke bronnen aan het woord komen. Hoewel deze methode een diepgaandere inhoudelijke analyse mogelijk maakt, brengt deze ook een groter risico op onbetrouwbaarheid met zich mee vanwege de subjectieve interpretatie van de codeur (Neuendorf, 2017, Chapter 6). Om de betrouwbaarheid van de codering vast te stellen, wordt daarom een intercodeurbetrouwbaarheidstoets uitgevoerd (Cohen, 1960). Hierbij coderen twee codeurs onafhankelijk van elkaar vijftig willekeurige items. De berekende Cohen's Kappa moet hoger zijn dan 0.75 om een substantiële mate van overeenstemming tussen de codeurs aan te tonen en als voldoende te worden beschouwd voor verdere analyse.

Om de verschillende soorten demonstraties te categoriseren, wordt de methodologie van Neuendorf (2017, Chapter 5) van inductieve exploratie toegepast, waarin zowel kwalitatieve als kwantitatieve benaderingen van inhoudsanalyse worden gecombineerd. Het proces begint met themacodering, waarbij de teksten zorgvuldig worden gelezen om veelvoorkomende onderwerpen te identificeren. Deze onderwerpen worden vervolgens geclusterd in bredere categorieën die de aard van de demonstraties weerspiegelen. Op basis van deze categorieën wordt een codeboek ontwikkeld, waarin elke categorie gedetailleerd wordt beschreven. Na het opstellen van het codeboek worden alle teksten handmatig gecodeerd en ingedeeld in de betreffende categorieën.

3.2.2. Semigestructureerde interviews

Om beter te begrijpen hoe redacties keuzes maken in de selectie, framing en het brongebruik van nieuws over demonstraties, zijn semigestructureerde diepte-interviews

afgenomen met eindredacteurs van *Bar Laaf* en *Goedemorgen Nederland* en de binnenland coördinator van de NOS. Deze kwalitatieve methode is gekozen vanwege de mogelijkheid om open vragen te stellen en daarmee inzichten te verkrijgen die niet eenvoudig in cijfers zijn uit te drukken (Bryman, 2016, p.10). De interviews waren semigestructureerd van aard, wat inhoudt dat er vooraf een topiclijst is opgesteld op basis van bestaande theorieën, terwijl er tegelijkertijd ruimte was voor de respondenten om eigen onderwerpen in te brengen of voor de interviewer om door te vragen op relevante inzichten die tijdens het gesprek naar voren komen (Bryman, 2016, p. 10). Deze opzet gaf het interview een open karakter, waarbij redacteurs de mogelijkheid kregen om hun eigen perspectieven te delen en nieuwe invalshoeken aan te dragen. Door in te gaan op hun ervaringen en kennis biedt deze aanpak een verdiepend inzicht in de overwegingen die aan redactionele keuzes ten grondslag liggen, die niet zichtbaar zijn in de inhoudsanalyse van nieuwsitems.

De interviews zijn opgenomen en vervolgens getranscribeerd met behulp van transcriptiesoftware. Daarna is een thematische analyse uitgevoerd om patronen en terugkerende motieven in de antwoorden te identificeren, analyseren en interpreteren (Braun & Clarke, 2017, p. 297). Deze methode is passend binnen dit onderzoek, omdat zij ook bij een beperkte hoeveelheid data waardevolle en verdiepende inzichten kan opleveren ter aanvulling op de kwantitatieve inhoudsanalyse. Hierbij is het belangrijk om te benadrukken dat de interviews een exploratief karakter hebben en niet bedoeld zijn om generaliseerbare conclusies te trekken. In de eerste fase is gebruikgemaakt van open codering, waarbij alle relevante concepten en thema's met betrekking tot het redactieproces rond berichtgeving over demonstraties zijn geselecteerd (Williams & Moser, 2019, p. 48). Vervolgens zijn deze thema's gespecificeerd via axiale codering en gegroepeerd in overkoepelende categorieën (Williams & Moser, 2019, p. 50). In de laatste fase is selectief coderen toegepast om thema's te identificeren die direct aansluiten bij de deelvragen en de bevindingen uit de kwantitatieve analyse (Williams & Moser, 2019, p. 52).

3.3. Operationalisatie

3.3.1. Frames en legitimiteit

In de codering worden vier frames gehanteerd die veel worden gebruikt binnen onderzoek naar het protestparadigma: het riot frame, het confrontation frame, het spectacle frame en het debate frame (Hertog & McLeod, 1995, Harlow & Brown, 2023). De codeur identificeert de frames door te kijken naar welke aspecten van een demonstratie extra nadruk krijgen. Er is sprake van nadruk wanneer er minimaal twee zinnen worden besteed aan het beschrijven van de informatie die bij een specifiek frame hoort. Aangezien frames elkaar niet uitsluiten, kunnen meerdere frames tegelijkertijd in één artikel voorkomen. De frames worden

hieronder in detail geoperationaliseerd en de volledige codeurinstructies zijn terug te vinden in appendix A.

De frame analyse wordt ingezet om zowel te bepalen welke frames dominant zijn in de berichtgeving over demonstraties, als om te achterhalen welke nieuwswaarden de nieuwsselectie sturen. Demonstraties die sterk passen binnen het conflict frame en het spectacle frame corresponderen met de nieuwswaarden conflict en spektakel, die de kans op media-aandacht vergroten. Door te analyseren welke frames in de berichtgeving overheersen, biedt deze aanpak inzicht in waarom sommige demonstraties meer media-aandacht krijgen dan andere. Zo worden met dezelfde analysemethode zowel hypothesen over framing als over nieuwswaarden getoetst.

Er is sprake van een debate frame zodra een bericht ingaat op de inhoudelijke kant van de demonstratie. Informatie over de achtergronden van het debat, de doelstellingen en eisen van de demonstranten en hun perspectief op de situaties krijgt de ruimte. Binnen dit frame worden demonstranten gepresenteerd als politieke actoren met serieuze standpunten die deel uitmaken van een bredere maatschappelijke discussie (Harlow & Brown, 2023, p. 336). Het gaat hierbij niet om het kort herhalen van slogans of eisen, maar om een expliciete uiteenzetting van het debat dat aan de demonstratie ten grondslag ligt. Belangrijk is dat de nadruk ligt op de inhoud en maatschappelijke context van de demonstratie, en niet op de wijze van demonstreren. Wat betreft de intercodeurbetrouwbaarheidstoets werd een kappa van 0.80 gevonden, wat duidt op een goede mate van overeenkomst tussen de codeurs.

Het riot frame is aanwezig wanneer in berichtgeving de nadruk ligt op de verstoring van het dagelijks leven door demonstranten. Binnen dit frame worden demonstranten geassocieerd met een bedreiging voor de openbare orde, waarbij elementen als vandalisme, geweld, vernielingen en plunderingen centraal staan. Artikelen die melding maken van schade aan eigendommen, rellen, verkeershinder of andere chaotische situaties die de normale gang van zaken verstoren, vallen ook onder dit frame (Mourão et al., 2018, p. 329; Harlow & Brown, 2022, p. 377; Harlow & Brown, 2023, p. 335). Het is belangrijk om te benadrukken dat geweld vanuit de politie jegens de demonstranten niet onder dit frame valt, maar eerder wijst op een confrontation frame. De berekende kappa bleek hier 0.75 te zijn, wat wederom wijst op een redelijke mate van overeenstemming tussen de codeurs.

Wanneer een demonstratie wordt beschreven in termen van botsing en conflict, is er sprake van het confrontation frame. De nadruk ligt op confrontaties tussen demonstranten en andere actoren, zoals de politie, tegenbetogers of overheidsinstanties. Dit frame komt tot uiting in berichtgeving over arrestaties, demonstranten in de gevangenis, spanningen tussen verschillende groepen, of verhitte discussies tussen protestbewegingen en de overheid (Mourão et al., 2018, p. 329; Harlow & Brown, 2022, p. 377; Harlow & Brown, 2023, p. 335).

Met een kappa van 0.82 was er bij dit frame sprake van een zeer goede mate van overeenstemming tussen de codeurs.

Ten slotte wordt het spectacle frame gecodeerd wanneer de nadruk in berichtgeving ligt op het sensationele, theatrale of opvallende karakter van een demonstratie. Dit frame richt zich op elementen zoals ongebruikelijk gedrag van demonstranten, emotionele reacties, de aanwezigheid van beroemdheden, of opvallende momenten en locaties waarop de demonstratie plaatsvindt. Ook artikelen die expliciet aandacht besteden aan creatieve of afwijkende demonstratiestrategieën vallen onder dit frame (Harlow & Brown, 2022, p. 377; Harlow & Brown, 2023, p. 335). Uit intercodeurbetrouwbaarheidstoets kwam een kappa van 0.82, wat wijst op een goede mate van overeenstemming tussen de codeurs.

Naast de vier frames wordt bij elk bericht expliciet aangegeven of de demonstranten en hun doelstellingen als legitiem of niet-legitiem worden gepresenteerd. Deze beoordeling is niet gebaseerd op de klassieke benadering waarin uitsluitend het debate frame wordt gezien als legitimerend, maar volgt een genuanceerdere interpretatie op basis van de theorie van Harlow & Brown (2023). Demonstranten worden als legitiem beschouwd wanneer zij worden neergezet als serieuze, rationele en rechtmatige burgers, en wanneer hun kritiek expliciet en met respect wordt weergegeven (Mourão et al., 2018, p. 324). In tegenstelling tot traditionele interpretaties van het protestparadigma kunnen ook het confrontation-, spectacle- en riot-frame samengaan met een legitieme representatie. Bijvoorbeeld wanneer demonstranten als terecht gewelddadig worden gepresenteerd in reactie op buitenproportioneel politieoptreden (Harlow & Brown, 2023, p. 336). Of in het geval van een spectacle frame, wanneer de emoties van demonstranten nauw verweven zijn met de achterliggende oorzaken van de demonstratie, waardoor de emoties bijdragen aan de legitimiteit van het demonstratie doel (Wahl-Jorgensen, 2018, p. 2073). Omgekeerd kan ook het debate frame bijdragen aan delegitimering, bijvoorbeeld wanneer de eisen van demonstranten sterk worden afgezet tegen officiële bronnen, waardoor hun standpunten in twijfel worden getrokken (Harlow & Brown, 2023, p. 337). Wanneer op basis van de berichtgeving geen duidelijke inschatting kan worden gemaakt over de legitimiteit, wordt dit gecodeerd met 'onduidelijk'. In dit geval was de kappa 0.72, wat lager is dan de andere intercodeurbetrouwbaarheidstoetsen, maar nog steeds wijst op een voldoende mate van overeenstemming.

3.3.2. Bronnen

De identificatie van bronnen gebeurt op basis van een automatische analyse, aangevuld met een handmatige analyse. Wat betreft de geschreven artikelen, wordt door een automatische analyse een bron vastgesteld wanneer expliciet wordt vermeld dat een persoon of instantie iets beweert, zegt of vindt. Taalgebruik zoals 'volgens' of verwijzingen naar uitspraken in

andere (sociale) media vallen ook onder een bronvermelding. Vervolgens worden deze bronnen door het taalmodel in de volgende categorieën ingedeeld: politici, burgemeester en wethouders, experts, maatschappelijke actoren, uitvoeringsorganisaties en overig/niet duidelijk (Ruigrok, z.d.). Door middel van een handmatige analyse is de categorie ‘maatschappelijke actoren’ vervolgens opgedeeld in de kleinere categorieën: media, demonstranten, doelwit en maatschappelijke actoren. Tevens is de categorie ‘overig/niet duidelijk’ handmatig gecontroleerd, waarbij enkel de bronnen die ook handmatig niet in een andere categorie ingedeeld kunnen worden in deze categorie overig blijven. Daarmee blijven de volgende negen categorieën over.

De eerste categorie betreft burgemeester en wethouders. De tweede groep omvat andere politici, zowel van coalitie- als oppositiepartijen, evenals andere landelijke of regionale politici. De derde groep omvat uitvoeringsorganisaties, waaronder politie, brandweer, ambulancepersoneel, rechters en andere hulpverleners worden gerekend. Een vierde categorie wordt gevormd door experts, zoals wetenschappers, hoogleraren en inhoudelijke deskundigen die vanuit hun expertise een bijdrage leveren aan het debat. Een vijfde categorie betreft maatschappelijke actoren, waaronder burgers en organisaties uit het maatschappelijk middenveld vallen die geen specifieke rol hebben in de demonstratie of het beleidsproces, zoals omstanders of vertegenwoordigers van belangenorganisaties. Vervolgens is er een aparte categorie voor demonstranten, waaronder niet alleen de mensen die fysiek deelnemen aan demonstraties vallen, maar ook woordvoerders, vertegenwoordigers en zelfs advocaten van actievoerende organisaties, bijvoorbeeld een advocaat van Extinction Rebellion. Tegenover deze groep staat het doelwit, dat bestaat uit personen of organisaties – buiten de overheid – die door demonstranten verantwoordelijk worden gehouden voor maatschappelijke problemen.

Daarnaast is er de categorie media, die verwijst naar verslaggevers of redacteuren die op basis van eigen waarneming informatie delen, zoals een hoofdredacteur van De Telegraaf in een talkshow of een NOS-verslaggever die verslag doet van een demonstratie. Wanneer een journalist echter enkel informatie van derden doorgeeft, wordt deze niet als bron gemarkeerd. Tot slot is er een restcategorie, aangeduid als ‘overig’, voor bronnen die niet binnen de eerdergenoemde categorieën passen of niet eenduidig te classificeren zijn. Deze indeling maakt het mogelijk om op gestructureerde wijze te analyseren wie er in het publieke debat aan het woord komt en vanuit welke positie. Om de hypothese te beantwoorden zijn de bronnen vervolgens verder gecategoriseerd onder ‘institutionele bronnen’ en ‘niet institutionele bronnen’, waarbij politici en uitvoeringsorganisaties onder institutionele bronnen geschaard worden (Kleemans et al., 2017, p. 204).

3.3.3. Categorieën

De demonstraties zijn tevens gecategoriseerd op basis van het onderwerp waarover werd gedemonstreerd. Deze thematische classificatie is tot stand gekomen via themacodering, waarbij de teksten systematisch zijn geanalyseerd om veelvoorkomende thema's te identificeren. Op basis hiervan zijn acht categorieën te onderscheiden. 'Milieu- en klimaatdemonstraties' omvatten acties gericht op milieuproblemen, zoals klimaatverandering of vervuiling. Hieronder vallen bijvoorbeeld de snelwegblokkades van Extinction Rebellion, maar ook de demonstraties tegen de uitstoot van het chemische productiebedrijf Chemours. Boerenprotesten vormen een aparte categorie, vanwege de grote aanwezigheid van agrarisch gerelateerde demonstraties, bijvoorbeeld gericht tegen het stikstofbeleid of andere overheidsmaatregelen. 'Arbeidsdemonstraties' omvatten demonstraties rond arbeidsrechten, arbeidsomstandigheden of vakbondsacties, zoals stakingen van zorgmedewerkers of leraren. Binnen de categorie 'sociale rechtvaardigheid' vallen acties tegen discriminatie, ongelijkheid of geweld; dit betreft onder meer antiracismeprotesten of demonstraties van NS-personeel tegen geweld richting medewerkers. 'Politieke demonstraties' richten zich op beleidskwesties, verkiezingen of overheidsbesluiten, zoals de demonstraties tegen voorgenomen btw-verhogingen of bezuinigingen, het openen van asielzoekerscentra of de herinrichting van bepaalde stedelijke zones, zoals het erotische centrum nabij Amsterdam. Demonstraties met betrekking tot het conflict tussen Israël en Palestina vormen een afzonderlijke categorie, gezien de specifieke en terugkerende aard van deze demonstraties, met name naar aanleiding van de aanvallen door Hamas op 7 oktober 2023 en de daaropvolgende militaire escalatie in Gaza door Israël. Ten slotte is er een restcategorie aangeduid als 'overig', waarin demonstraties zijn geplaatst die niet binnen de bovengenoemde thema's vallen of moeilijk eenduidig te classificeren zijn. Een gedetailleerde omschrijving van elke categorie is te vinden in Appendix B.

4. Resultaten

4.1. De invloed van de journalist, redactie en dominante cultuur

Om Deelvraag 1 te beantwoorden – in hoeverre interne en externe factoren de redactionele keuzes in de berichtgeving over demonstraties beïnvloeden – worden de interviews met verschillende redacties geanalyseerd. In deze sectie wordt per laag van de hierarchy of influences uiteengezet hoe redacties zelf de invloed van deze factoren op hun berichtgeving ervaren. In de daaropvolgende resultaten-secties wordt dieper ingegaan op aspecten als nieuwskeuze, bronselectie en framing van demonstraties, waarbij de verschillen tussen de diverse omroepen worden belicht. Deze analyse wordt aangevuld met reflecties van de redacties zelf, wat bijdraagt aan een completer beeld van de variaties in het redactionele proces.

Op microniveau erkennen alle drie de redacties dat de persoonlijke belevingswereld van de journalist een belangrijke rol speelt in het redactionele proces. De redacties van programma's van de ledenomroepen BNNVARA en WNL benadrukken daarbij expliciet dat de persoonlijke achtergrond van de journalist niet alleen invloed heeft op de gekozen invalshoek, maar ook op de selectie van onderwerpen zelf. De eindredacteur van *Goedemorgen Nederland* legt uit: "Waarom is een onderwerp een onderwerp? Omdat je als journalist geraakt wordt – je bent boos, verontwaardigd, verdrietig of nieuwsgierig – daarom maken we er een item van." De eindredacteur van *Bar Laaf* onderkent eveneens dat de persoonlijke achtergrond automatisch meebepaalt welke onderwerpen als relevant worden gezien. Het gaat om kwesties die zich binnen het blikveld van de journalist afspelen, en die dus makkelijker worden 'opgegooid' als potentieel item.

De NOS neemt in dit opzicht een afwijkende positie in. Hoewel ook hier wordt erkend dat de persoonlijke achtergrond van de journalist de invalshoek beïnvloedt – "Jij zult misschien een item anders presenteren dan ik, door de persoonlijke achtergrond die je meeneemt" – wordt deze invloed actief genuanceerd. Een NOS-redacteur legt uit: "Het basisprincipe is wel dat je onafhankelijk bent, dus over al die smaken en invalshoeken gaan we met elkaar in discussie, zodat er uiteindelijk een consensus ontstaat." Ook bij *Bar Laaf* wordt deze balans gezocht als het aankomt op de presentatie van onderwerpen.

Goedemorgen Nederland wijkt hierin af: daar blijft meer ruimte voor wat de eindredacteur 'boosmakers' noemt. Hij licht toe: "Als ik morgen vier kilometer te hard rijd op de snelweg, dan krijg ik een boete van 53 euro. Maar als ik de A10 bezet en ik ga daarop zitten, dan word ik gewoon vrijgelaten. Nou, dat is een soort boosmaker. Daar gaan we mensen over bevragen." Op de vraag of die persoonlijke invalshoek ook invloed heeft op het publiek, antwoordt hij: "Nee, daar zijn wij niet mee bezig." Zo ontstaat er een spectrum waarin persoonlijke invloed op de invalshoek door alle redacties wordt erkend, maar waarin

Goedemorgen Nederland meer ruimte laat voor persoonlijke verantwoordiging in de uitwerking, terwijl de NOS en *Bar Laat* deze meer proberen te neutraliseren via overleg en het tonen van meerdere perspectieven.

Wat betreft de invloed van routines en redactionele richtlijnen in de selectie en presentatie van nieuws over demonstraties, valt wederom een duidelijk onderscheid op tussen de taakomroep NOS en de programma's van de ledenomroepen WNL en BNNVARA. De NOS heeft als wettelijke opdracht om verslag te doen voor alle Nederlanders, wat zich vertaalt in een constante poging tot evenwichtige en brede berichtgeving. Dat betekent niet dat iedere demonstratie automatisch nieuwswaardig wordt geacht, maar wel dat er gestreefd wordt naar representatie van uiteenlopende perspectieven. Zoals een NOS-redacteur het verwoordt: "We proberen 360 graden om een onderwerp heen te gaan staan, zodat alle partijen aan bod komen en verschillende perspectieven zichtbaar zijn." Bij de programma's van de ledenomroepen speelt de omroepkleur nadrukkelijker mee in de redactionele keuzes. Daarbij benadrukt de eindredacteur van *Bar Laat*: "Wij hoeven niet per se volledig te zijn. Wij zijn geen journaal, maar maken een schifting in onderwerpen waarvan wij denken dat die iets toevoegen aan de journaals." Hierbij erkennen zowel de eindredacteur van *Bar Laat* als van *Goedemorgen Nederland* dat de maatschappelijke of ideologische signatuur van de omroepen mede richting geeft aan de onderwerpen die aandacht krijgen. De eindredacteur van *Bar Laat* stelt: "Onze signatuur zie je vooral terug in de onderwerpen die we behandelen, niet zozeer in wie er aan tafel zit." Hoewel de redactie openstaat voor diverse gasten, merkt ze dat "linkse politici sneller 'ja' zeggen dan rechtse", wat indirect ook invloed heeft op de presentatie.

Tegelijkertijd wordt die ideologische invloed door de redacties ook genuanceerd. Zo herhaalt de eindredacteur van *Goedemorgen Nederland* een citaat van een oud-collega van de KRO: "Katholieke aardbevingen bestaan niet. En ik denk dat dat genoeg zegt. Een aardbeving is een aardbeving." Bovendien kan de werkomgeving op het Mediapark de invloed van een omroepkleur beperken. De eindredacteur van *Goedemorgen Nederland* legt uit: "Als je naar de journalisten kijkt die hier werken – allemaal tussen de 23 en 40 jaar, met grotendeels dezelfde opleiding – zie je dat mensen zelden aan één programma gebonden zijn." Deze professionele flexibiliteit zorgt voor kruisbestuiving tussen redacties en vermindert de kans op een eenduidige ideologische lijn. "Het is een soort nomadenbestaan: als een baan hier ophoudt, stappen ze moeiteloos over naar bijvoorbeeld de VPRO of een andere redactie."

Gebaseerd op de interviews is er geen eenduidig antwoord te geven op de vraag in hoeverre externe groepen en belangen de berichtgeving over demonstraties beïnvloeden. De ervaringen lopen uiteen: waar de ene redactie stelt zelden of nooit rechtstreeks benaderd te worden door demonstranten, belangenorganisaties of politici, geven andere redacties aan

wel degelijk geregeld tips of verzoeken te ontvangen om specifieke demonstraties onder de aandacht te brengen. Toch zijn alle ondervraagde redacties het erover eens dat deze externe signalen hooguit als input of suggestie dienen, en nooit doorslaggevend zijn in de uiteindelijke besluitvorming. Zoals een de eindredacteur van *Bar Laaf* het verwoordt: “De afweging over of we het onderwerp echt behandelen, met welke invalshoek en met welke bronnen, maken we altijd daarna nog.” Daarmee willen de redacties hun redactionele onafhankelijkheid benadrukken. In de resultaten van de inhoudsanalyse wordt verder onderzocht in hoeverre de ideologische achtergrond van een omroep en de heersende politieke macht van het land terug te zien zijn in de manier waarop demonstraties gepresenteerd worden.

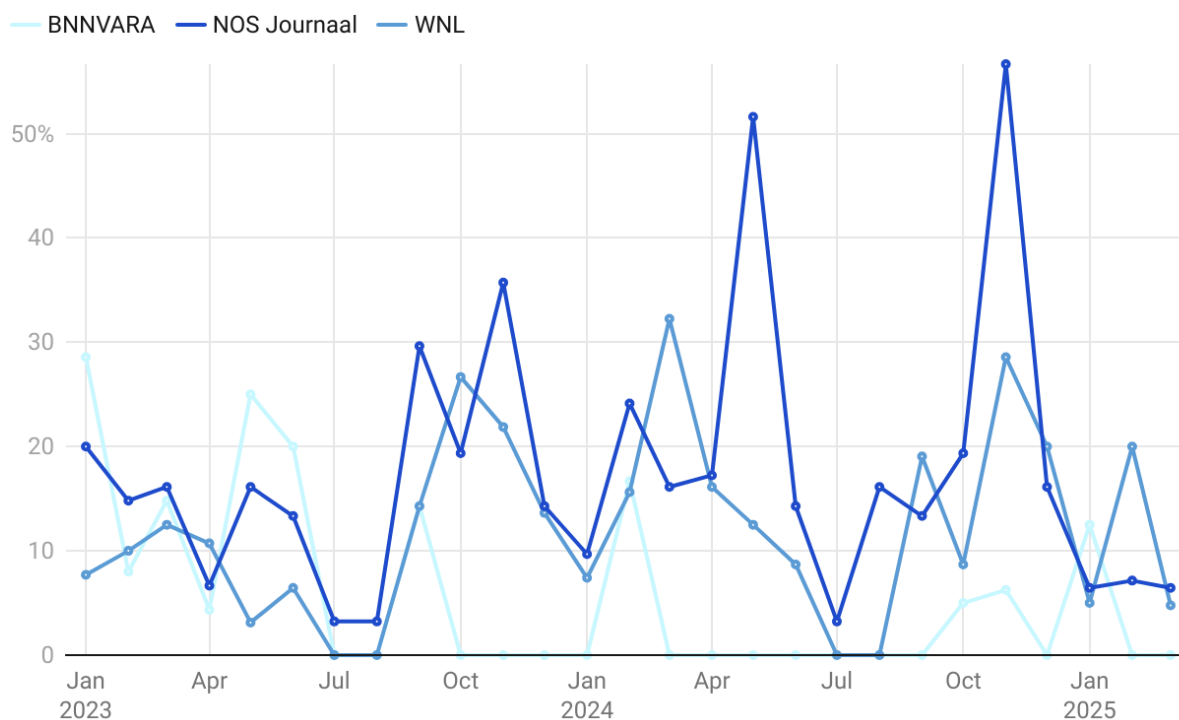
4.2. Media-aandacht voor demonstraties

4.2.1 *Verskil in aandacht tussen de omroepen*

Om te onderzoeken in hoeverre de verschillende omroepen aandacht besteden aan demonstraties – en daarmee antwoord te geven op Deelvraag 2 – is het aantal items over demonstraties afgezet tegen het totaal aantal afleveringen per omroep. In Figuur 1 is weergegeven welk percentage van de afleveringen per omroep aandacht besteedde aan demonstraties. In deze analyse zijn uitsluitend televisiezendingen van drie omroepen meegenomen: WNL, BNNVARA en het NOS Journaal. De online berichtgeving van de NOS (nos.nl) is buiten beschouwing gelaten, omdat de website van de NOS geen beperking kent in uitzendtijd, waardoor een relatief percentage niet goed te berekenen is. Aangezien de groepsgroottes aanzienlijk verschillen, is de aanname van gelijke varianties niet aanneembaar en is gekozen voor een Welch’s ANOVA. Deze eenwegvariantieanalyse volgens Welch (1951) liet geen statistisch significant verschil zien in het percentage aandacht voor demonstraties tussen de omroepen, $F(2, 29.58) = 0.64, p = .535$.

Figuur 1

De relatieve aandacht voor demonstraties per omroep over tijd

Opvallend in de resultaten is dat de lijnen van WNL en het NOS Journaal in grote lijnen hetzelfde verloop vertonen, terwijl die van BNNVARA daarvan afwijkt. Ondanks dat deze grafiek niet toont of er aan dezelfde demonstraties aandacht is besteed, suggereert het patroon dat de nieuwsselectie – en daarmee nieuwswaarden – van WNL en het NOS Achtuurjournaal meer overeenkomsten vertonen dan met die van BNNVARA. Dit is opmerkelijk, aangezien het format van de programma's van WNL en BNNVARA – beide talkshows – in opzet en structuur vergelijkbaar is. Een mogelijke verklaring ligt in de mate waarin redacties zich richten op de bredere nieuwscyclus. Waar de eindredacteur van het BNNVARA programma *Bar Laat* aangeeft dat de inhoudelijke programmering grotendeels onafhankelijk van andere media tot stand komt, stelt de eindredacteur van het WNL programma *Goedemorgen Nederland*, dat grote mediagebeurtenissen juist expliciet worden gevolgd: "Als iets groot is, dan gaan wij er ook naar kijken. Wat dat betreft zijn we natuurlijk een soort droste-effect: als de ene het doet, doet de ander het ook." Dit biedt een verklaring voor het feit dat het NOS Journaal, als primaire nieuwsbron, sterker wordt weerspiegeld in het patroon van WNL dan in dat van BNNVARA.

Een aanvullende verklaring ligt in het tijdstip waarop de programma's worden uitgezonden. Goedemorgen Nederland is een ochtendprogramma, wat het mogelijk maakt om sneller in te spelen op actuele gebeurtenissen. De redactie positioneert zichzelf dan ook als eerstelijns nieuwsvoorziening, een rol die eveneens geldt voor het NOS Journaal. De

eindredacteur van Goedemorgen Nederland benadrukt: “Wij pakken demonstraties wellicht sneller op dan een avondprogramma als Bar Laat. Omdat wij ’s ochtends direct kunnen inbellen naar de demonstraties en kunnen laten zien wat er nú gebeurt. In de avond is dat lastiger – dan kun je alleen terugblikken.” Daarnaast speelt de redactionele keuze een rol: de eindredacteur van Bar Laat (BNNVARA) geeft expliciet aan dat demonstraties binnen het programma doorgaans geen aanleiding vormen voor verslaggeving. Zij stelt: “Op het moment dat er voor of tegen iets wordt gedemonstreerd, durf ik te zeggen dat het inhoudelijke onderwerp hier al eens aan tafel is besproken. Voor ons is het onderwerp, niet de demonstratie, de aanleiding.” Als voorbeeld noemt zij dat bij een uitzending over klimaatverandering een grote overstroming eerder aanleiding is dan een klimaatdemonstratie.

4.2.2. Aandacht voor verschillende onderwerpen

Om te onderzoeken of bepaalde demonstratieonderwerpen meer of minder media-aandacht krijgen bij verschillende omroepen, zijn alle nieuwsitems handmatig gecategoriseerd op onderwerp. De resultaten van deze categorisering staan weergegeven in Tabel 2. Een chi-kwadraattoets laat zien dat de verdeling van onderwerpen significant afwijkt van een gelijke verdeling, $\chi^2(7) = 311.57$, $p < .001$. Dit wijst erop dat sommige demonstratieonderwerpen aanzienlijk vaker in de berichtgeving voorkomen dan andere.

Uit een verdere analyse van de thematische aandacht per omroep blijkt dat er slechts voor twee onderwerpen significante verschillen bestaan tussen alle drie de omroepen. BNNVARA (50%) besteedt aanzienlijk meer aandacht aan klimaat gerelateerde demonstraties dan WNL (23.3%) en de NOS (24.4%), $\chi^2(2) = 9.13$, $p < .05$. Deze bevinding sluit aan bij de redactionele visie van *Bar Laat*, die stelt: “De kleur van de omroep zit in de onderwerpkeuze, waarbij BNNVARA eerder progressieve onderwerpen behandelt.” Opvallend is echter dat BNNVARA in de onderzochte periode (2023, 2024 en begin 2025) geen enkele aandacht heeft besteed aan demonstraties rond sociale rechtvaardigheid. Hypothese 2 wordt daarmee slechts deels bevestigd: BNNVARA richt zich inderdaad meer op klimaatdemonstraties dan andere omroepen, maar dit verschil is niet zichtbaar bij demonstraties voor sociale rechtvaardigheid.

Daarnaast besteedt BNNVARA (8.3%) juist minder aandacht aan pro-Palestina demonstraties dan WNL (36%) en de NOS (25.9%), een verschil dat eveneens significant is, $\chi^2(2) = 7.74$, $p < 0.05$. Enerzijds zou men verwachten dat demonstraties voor Palestina juist meer aandacht krijgen bij BNNVARA. Deze demonstraties richten zich doorgaans op mensenrechtenschendingen door Israël, waarbij mensenrechten worden gezien als een progressief thema. Daarmee sluit dit aan bij de eerder genoemde redactionele visie van de omroep. Anderzijds kan de relatief grote aandacht bij WNL ook verklaard worden door hun

politieke profilering. De eindredacteur van *Goedemorgen Nederland* licht toe: “WNL is een conservatief-liberale omroep. We zijn met een kritisch oog pro-Israël. Dus op het moment dat daar aanvallen op zijn, zullen wij daar zeker aandacht aan besteden”.

Wat betreft de aandacht voor arbeids- en politieke demonstraties bij WNL ten opzichte van de andere twee omroepen, blijkt dat er uit een analyse tussen alle drie de omroepen geen significant verschil bestaat. Echter, bij een nadere vergelijking tussen enkel BNNVARA en WNL blijkt dat WNL politieke demonstraties wel significant vaker bespreekt dan BNNVARA. Van alle demonstraties die WNL behandelt, gaat 11.6% over politiek, tegenover 4.2% bij BNNVARA. Een chi-kwadraattoets bevestigt dat dit verschil significant is, $\chi^2(1) = 7.36$, $p < 0.01$. Voor arbeidsdemonstraties is er geen significant verschil gevonden. Hiermee wordt Hypothese 3 deels bevestigd: er is een significant verschil in de berichtgeving over politieke demonstraties tussen de omroepen, maar niet voor arbeidsdemonstraties.

Tabel 2

Aandacht voor de verschillende onderwerpen per omroep

Onderwerp	Algemeen	NOS	WNL	BNNVARA
Boeren	10.2%	9.5%	14.0%	12.5%
Klimaat	25.2%	24.4%	23.3%	50.0%
Palestina	26.6%	25.9%	36.0%	8.3%
Israël	1.4%	1.1%	3.5%	0.0%
Politieke demonstraties	11.3%	11.6%	11.6%	4.2%
Arbeidsdemonstraties	4.1%	4.8%	1.2%	0.0%
Sociale rechtvaardigheid	5.8%	6.7%	2.3%	0.0%
Overig	14.6%	15.4%	8.1%	20.8%

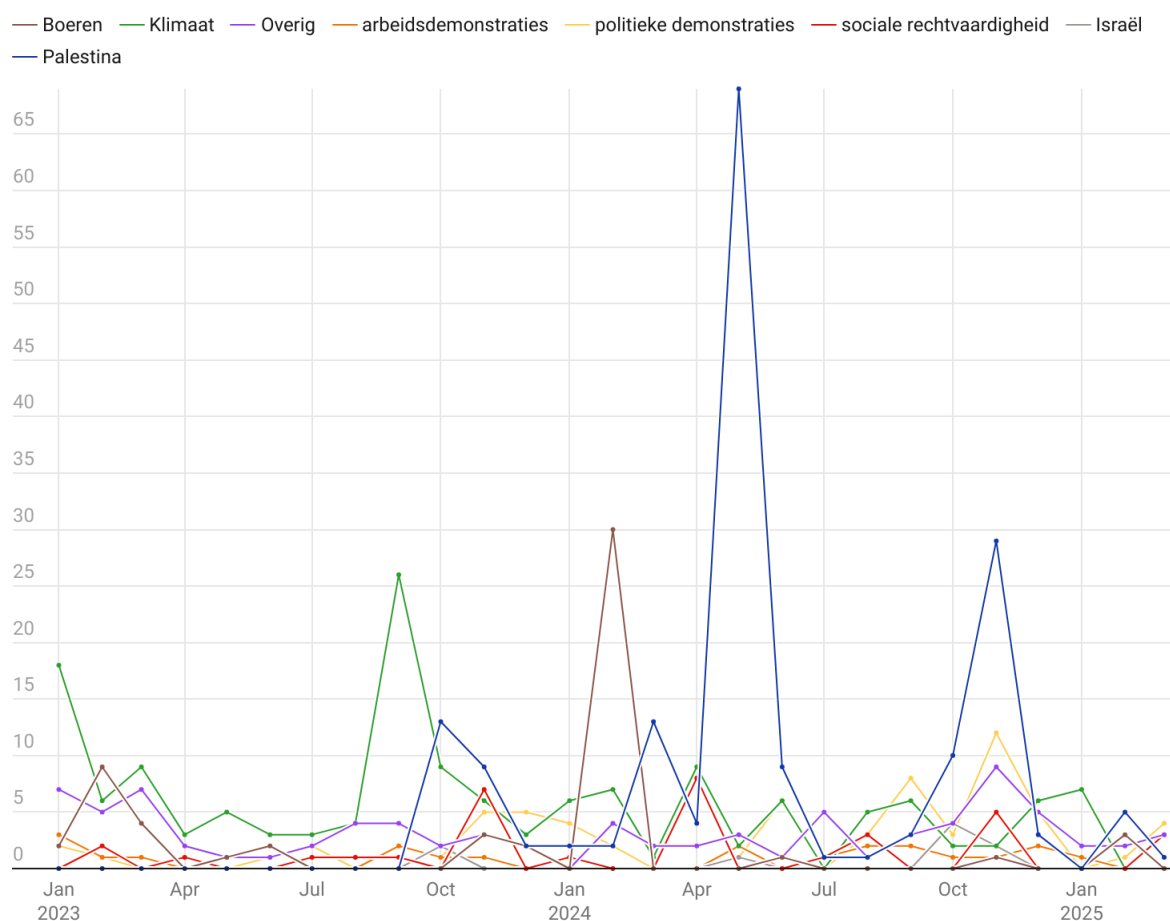
4.2.3. Media-aandacht over de tijd

Het aantal mediaberichten per demonstratieonderwerp over tijd is weergegeven in Figuur 2. Hierin valt op dat de pieken vooral samenhangen met belangrijke maatschappelijke gebeurtenissen. Zo is er vanaf eind 2023 een geleidelijke toename zichtbaar in de media-aandacht voor het aantal politieke demonstraties. Dit valt deels te verklaren door de Tweede Kamerverkiezingen op 22 november 2023, waarbij de PVV voor het eerst de grootste partij werd. Deze onverwachte verschuiving in het politieke landschap leidde tot een nieuwe koers

en riep weerstand op vanwege verschillende controversiële standpunten van de partij. Hoewel er in de maanden daarna relatief weinig aandacht was voor politieke protesten, nam de berichtgeving opnieuw toe rond mei 2024. Op 16 mei werd het hoofdlijnenakkoord van het nieuwe kabinet gepresenteerd, waarin vergaande bezuinigingen en beleidsveranderingen werden aangekondigd. Dit leidde tot hernieuwde politieke tegenstand, die zich uitte in een duidelijke stijging van het aantal demonstraties en de bijbehorende media-aandacht.

Figuur 2

Aantal mediaberichten per demonstratieonderwerp per maand

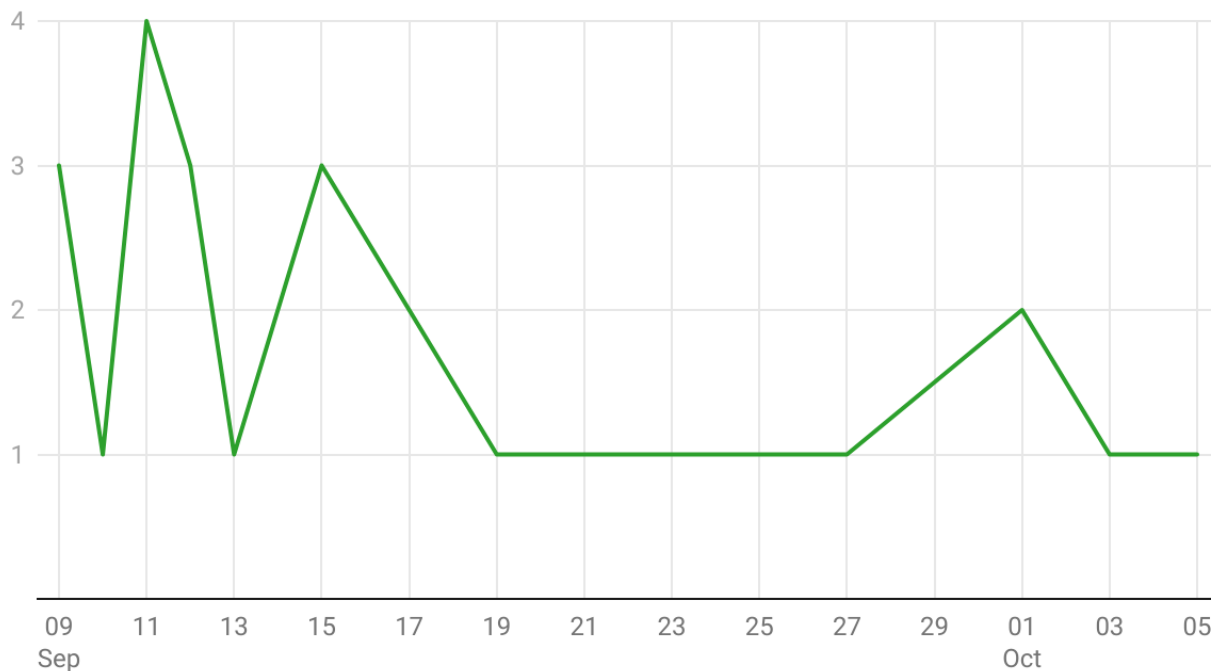

Een gedetailleerde analyse van de pieken in media-aandacht geeft meer inzicht in Deelvraag 3 – of activisten die gedurende een langere tijd meer demonstraties organiseren meer of minder aandacht van de media krijgen. Wat betreft de aandacht voor klimaatdemonstraties valt een duidelijke piek op in september 2023. Vanaf 9 september blokkeerde Extinction Rebellion (XR) 27 dagen achter elkaar de A12. In Figuur 3 is het aantal berichten over klimaatdemonstraties in die periode weergegeven. Eerder dat jaar voerde XR ook acties uit waarbij het in januari, maart, mei, juni en augustus de weg tijdelijk

blokkeerde, maar deze acties kregen relatief minder media-aandacht. Dit is te verklaren doordat de eerste snelwegblokkade door XR al plaatsvond op 6 juli 2022. Hierdoor werd een ‘gewone’ snelwegblokkade minder nieuwswaardig, simpelweg omdat het geen nieuw fenomeen meer was. De langdurige, permanente blokkade van september was een nieuwe tactiek, waardoor er veel extra media-aandacht ontstond. Bij nadere bestudering van enkel deze periode blijkt dat vooral in de eerste week de media-aandacht hoog was, waarna deze geleidelijk afnam.

Figuur 3

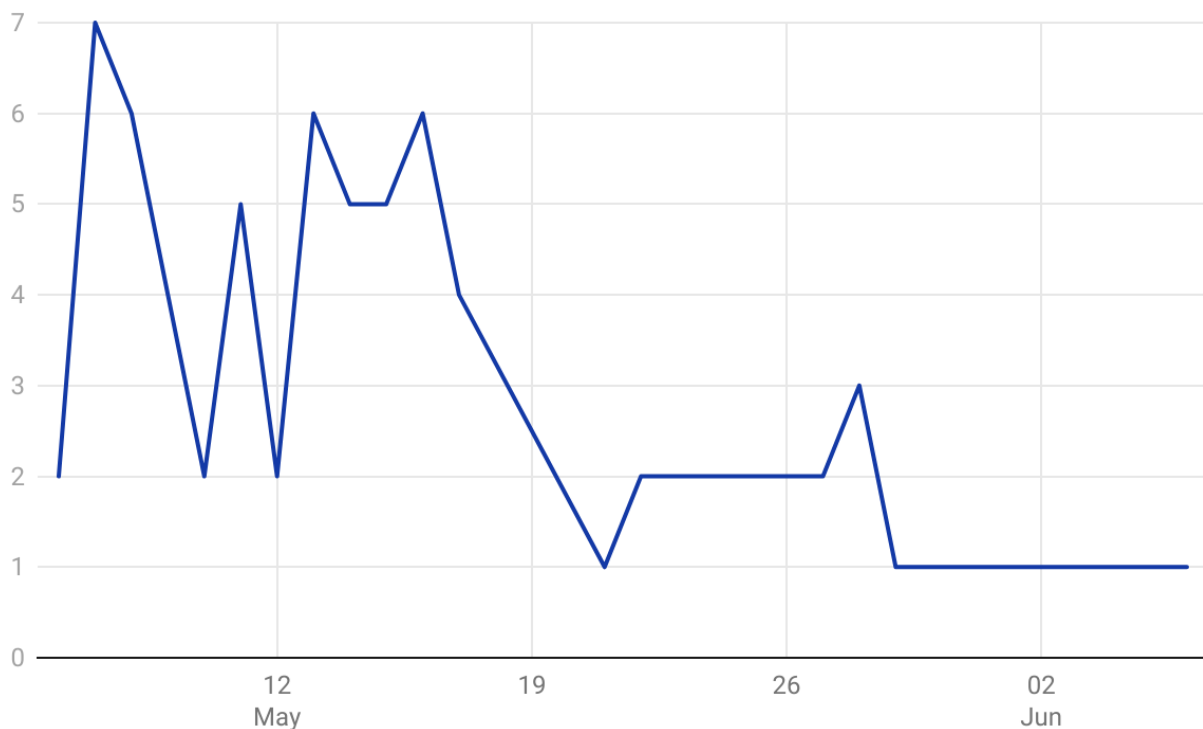
Aantal items over de snelwegblokkades van Extinction Rebellion in de periode van 9 september tot en met 5 oktober.

Wat betreft de demonstraties over Palestina vallen twee duidelijke pieken op. De eerste piek vond plaats in mei 2024, naar aanleiding van het Rafah-offensief van Israël, een militaire actie in de Gazastrook die de humanitaire crisis in dat gebied verscherpte. Als reactie daarop ontstonden verschillende studentenprotesten en bezettingen van universiteitsgebouwen in Nederland, te beginnen met de Universiteit van Amsterdam op 6 mei. Andere universiteiten volgden snel. In figuur 4 is het aantal berichten per dag over Palestijnse demonstraties in de maand na 6 mei weergegeven. Hoewel de bezettingen op de universiteiten meerdere weken duurden, nam de dagelijkse media-aandacht voor de pro-Palestijnse demonstraties ook hier geleidelijk af. De tweede piek deed zich voor in november 2024, rondom de demonstraties en rellen tijdens de voetbalwedstrijd tussen Ajax en Maccabi Tel Aviv. Opvallend is dat deze media-aandachtspiek lager was dan die in mei 2024.

Figuur 4

Aantal items over pro-Palestina demonstraties in de periode van 6 mei tot en met 6 juni.

Zowel de afname in berichtgeving over de snelwegblokkades voor het klimaat als over de universiteitsbezettingen rondom het conflict tussen Israël en Palestina wijst erop dat activisten na verloop van tijd minder aandacht krijgen wanneer ze langdurig demonstreren. Dit sluit aan bij het concept *compassion fatigue*: een eerste of nieuwe demonstratie sluit sterk aan bij nieuwswaarden en krijgt daardoor veel aandacht, maar na verloop van tijd neemt het gevoel van urgentie af en vermindert de nieuwswaardigheid (Kinnick, Krugman & Cameron, 1996, p. 687). Een eindredacteur van de NOS bevestigt dit: “In het begin was de A12 bezetten nieuw, dat zorgde voor zoveel ontwrichting en het was spectaculair, waardoor er veel aandacht was. Gaandeweg merk je gewoon dat het een manier wordt, en de aandacht die wij als NOS ervoor hebben, afneemt. Je kunt geen nieuw verhaal meer vertellen.” Op basis van deze bevindingen kan voor Deelvraag 3 worden geconcludeerd dat activisten die langdurig meerdere demonstraties organiseren, minder media-aandacht ontvangen. Bij demonstraties wegen de nieuwswaarden, ‘follow-up’ en ‘continuïteit’ dus niet op tegen het fenomeen *compassion fatigue*, waardoor langdurige demonstraties in de loop der tijd minder media-aandacht krijgen.

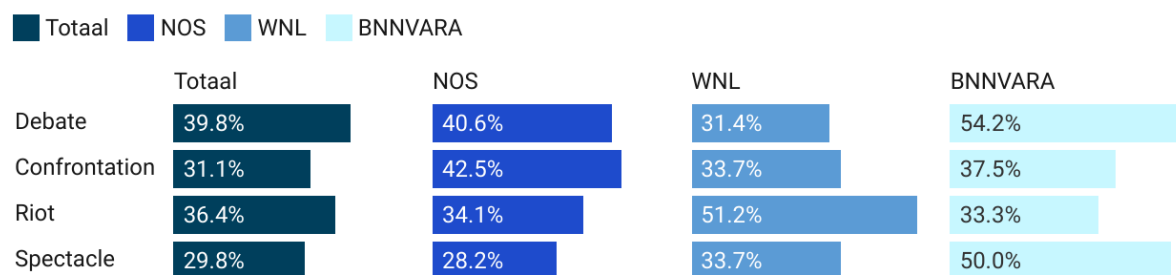
4.3. Framing en nieuwswaarden van demonstraties

4.3.1. Het protestparadigma in de framing van demonstraties

Om te analyseren welke nieuwswaarden en frames dominant zijn in de berichtgeving over demonstraties, is voor elke omroep onderzocht hoe vaak een bepaald frame in de items voorkwam. In Figuur 5 staat, zowel in totaal als per omroep, weergegeven welk percentage van de items gebruikmaakte van de vier verschillende frames. De frames sluiten elkaar niet uit; dat wil zeggen dat de totale percentages per omroep niet op 100% hoeven uit te komen.

Figuur 5

De verschillende frames per omroep

Uit de handmatige inhoudsanalyse blijkt dat het riot-, spectacle- of confrontation-frame in 67.9% van de items aanwezig is, terwijl het debate-frame met 39.8% substantieel minder vaak wordt toegepast. Een chi-kwadraattoets bevestigt dat dit verschil statistisch significant is, $\chi^2(1) = 208.69$, $p < .001$. Hiermee wordt Hypothese 4 bevestigd: demonstraties worden in de media aanzienlijk minder vaak geframed als debat dan als gewelddadige, chaotische of spectaculaire gebeurtenissen. Deze resultaten wijzen op de aanwezigheid van het protestparadigma in de berichtgeving van de publieke omroep rondom demonstraties (Hertog & McLeod, 1995).

In de vergelijking van het gebruik van frames tussen de ledenomroepen WNL en BNNVARA en de NOS blijkt dat het gebruik van het spectacle frame verschilt. Gezamenlijk passen BNNVARA en WNL dit frame toe in 37.3% van de items over demonstraties, terwijl dit bij de NOS 28.2% is. Hoewel er een trend zichtbaar is dat BNNVARA en WNL samen het spectacle frame vaker gebruiken dan de NOS, is dit verschil niet statistisch significant volgens de chi-kwadraattoets, $\chi^2(1) = 3.167$, $p = .075$. Dit suggereert dat er aanwijzingen zijn voor verschillen in framingstrategieën tussen de talkshows van de twee ledenomroepen en de berichtgeving van de taakomroep NOS, maar op basis van deze data kan geen definitieve conclusie worden getrokken. Hypothese 6 kan dus niet worden aangenomen; een grotere dataset zou meer uitsluitsel kunnen geven over de vraag of het spectacle frame vaker wordt toegepast in de talkshows.

De verschillen in het gebruik van het confrontation frame tussen de ledenomroepen en de taakomroep zijn nog minder overtuigend, met een significantietest van $\chi^2(1) = 2.04$ en

$p = .152$, waardoor er niet eens sprake is van een duidelijke trend. Daarmee wordt in antwoord op Deelvraag 5 geconstateerd dat er geen verschil is tussen de NOS, WNL en BNNVARA in het gebruik van het conflictframe in de berichtgeving over demonstraties. Deze bevinding sluit aan bij het onderzoek van Semetko en Valkenburg (2000), die – in tegenstelling tot Lichtenstein en Koertt (2020) – eveneens constateerden dat er geen verschil is in het gebruik van het conflictframe tussen talkshows en traditionele journaals.

4.3.2. Nieuwswaardige demonstraties

Daarnaast geven de tekstuele elementen die duiden op deze frames inzicht in de nieuwswaarden van organisaties met betrekking tot demonstraties (Caple & Bednarek, 2015). In 67.9% van de berichten komt het spectacle-, confrontation- of riot frame voor, terwijl deze frames in 32.1% van de berichten niet aanwezig zijn. Een exacte binomiale toets laat zien dat dit verschil significant is ($p < .001$). Dit wijst erop dat de berichtgeving over demonstraties vaker elementen bevat die aansluiten bij de nieuwswaarden negativiteit, conflict en spektakel. In antwoord op Hypothese 1 kan dan ook worden geconcludeerd dat demonstraties die sterk inspelen op deze nieuwswaarden significant vaker in de media worden gepresenteerd dan demonstraties waarbij deze kenmerken minder aanwezig zijn.

Wat bovendien opvalt, is dat WNL in 51.2% van haar nieuwsitems het riot frame toepast, tegenover 33.3% bij BNNVARA en 34.1% bij de NOS. Een chi-kwadraattoets toont aan dat dit verschil significant is, $\chi^2(2) = 9.40$, $p < .01$. Deze bevinding sluit aan bij de gesprekken met de redacties. De eindredacteur van *Goedemorgen Nederland* geeft aan dat demonstraties voor zijn redactie vooral nieuwswaardig zijn wanneer ze “ontwrichtend zijn” – met als voorbeeld: “mensen plakken zich vast aan de A10 en het leidt tot veel gedoe.” De eindredacteur van *Bar Laet*, onderdeel van BNNVARA, benadrukt juist dat de techniek of ontwrichtendheid van een demonstratie niet doorslaggevend is: “Het is niet zo dat als het maar wild genoeg eraan toe gaat, dat we er sowieso aandacht aan besteden. De techniek alleen moet niet lonend zijn. De inhoud gaat hier in principe boven.” Deze uitspraken illustreren dat nieuwswaarden als conflict en spektakel – die vaak gepaard gaan met het riot frame – voor sommige redacties, zoals WNL, een belangrijkere rol lijken te spelen bij de selectie van demonstratieberichtgeving dan voor andere redacties.

Ten slotte geven alle drie de geïnterviewde redacties aan dat de opkomst – het aantal aanwezigen bij een demonstratie – een rol speelt in de afweging om er al dan niet verslag van te doen. Zoals de eindredacteur van *Bar Laet* stelt: “Een demonstratie waar ineens 100.000 mensen op af komen, zou bijvoorbeeld een aanleiding kunnen zijn. Dan krijgen heel veel mensen er mee te maken, en kan het interessant zijn om er wel iets mee te doen.” Deze resultaten bevestigen dat de nieuwswaarde ‘aantallen’ van belang is voor journalisten (Boukes et al., 2020, p.108). Ook voor demonstranten is een hoge opkomst

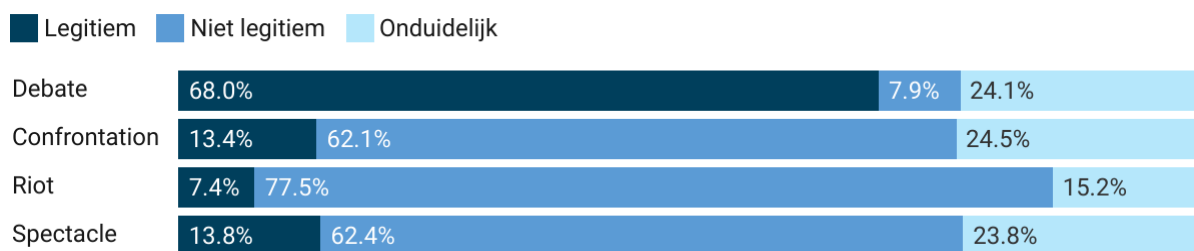
waardevol, omdat het de kans op publieke steun vergroot (Cristancho & Wouters 2022, pp. 268). Toch benadrukken de redacties dat aantallen op zichzelf niet doorslaggevend zijn. De mogelijkheid om een nieuw, relevant verhaal te vertellen voor een breed publiek weegt zwaarder, waarbij de nieuws waarde ‘relevantie’ sterker lijkt te wegen dan ‘aantallen’.

4.3.3. Legitieme presentatie

Figuur 6 laat de manier zien waarop demonstranten worden gepresenteerd binnen de verschillende frames. Opvallend is dat enkel bij het debate frame de meerderheid van de items demonstranten als legitiem presenteert. De laagste mate van legitimiteit wordt gevonden bij het riot frame, waar slechts 7.4% van de items demonstranten als legitiem neerzet. Dit verschil is significant, $\chi^2(6) = 363.18$, $p < .001$, waarmee Hypothese 5 wordt bevestigd: demonstranten worden minder vaak als legitiem gepresenteerd wanneer de berichtgeving gebruikmaakt van het confrontation-, riot- of spectacle frame.

Figuur 6

Mate van legitimiteit bij de verschillende frames

Eenzijds sluit dit aan bij de traditionele visie binnen het protestparadigma, waarbij enkel het debate frame geassocieerd wordt met een legitieme presentatie van demonstranten (Hertog & McLeod, 1995). Anderzijds laat de analyse zien dat dit onderscheid niet eenduidig is: er zijn berichten waarin demonstranten als legitiem worden gepresenteerd ondanks het gebruik van het riot frame, en omgekeerd berichten waarin zij als illegitiem worden afgebeeld, ook binnen een debate frame. Zo bevat een NOS-artikel van 3 september 2024 een confrontation frame, waarbij de nadruk ligt op de confrontatie tussen betogers en politie, maar waarin demonstranten toch als legitiem worden neergezet doordat het politieoptreden als disproportioneel wordt bestempeld. Dit sluit aan bij de bevindingen van Harlow en Brown (2023).

Wanneer alle frames gezamenlijk worden geanalyseerd, blijkt dat in 35.4% van de items sprake is van een legitieme presentatie, terwijl in 42.4% van de gevallen demonstranten als illegitiem worden neergezet. In 22.2% van de items was het onduidelijk of de demonstranten als legitiem of illegitiem gepresenteerd werden. Ook deze verschillen zijn

significant, $\chi^2(2) = 39.96$, $p < .001$. Op basis hiervan kan, in antwoord op Deelvraag 4, worden geconcludeerd dat demonstranten in de media vaker als illegitiem dan als legitiem worden gepresenteerd. Dit sluit aan bij eerder onderzoek naar het protestparadigma, dat stelt dat demonstranten vaak als illegitiem worden gerepresenteerd door de media (Hertog & McLeod, 1995).

Bij de vergelijking van de legitieme presentatie van demonstranten tussen BNNVARA en WNL blijkt dat BNNVARA demonstranten in 37.5% van de gevallen als legitiem neerzet en in 20.8% als illegitiem. Ter vergelijking: bij WNL ligt het aandeel legitieme presentaties op 25.6%, terwijl 59.3% van de berichtgeving een illegitieme weergave van demonstranten hanteert. Een chi-kwadraattoets toont aan dat deze verschillen significant zijn, $\chi^2(2) = 12.73$, $p < .01$. Hiermee wordt Hypothese 7 bevestigd: bij de rechtsgeoriënteerde omroep WNL, waarvan ook de huidige overheid een vergelijkbare politieke oriëntatie heeft, worden demonstranten vaker als illegitiem geframed dan bij BNNVARA.

Wanneer de analyse wordt beperkt tot demonstraties rondom het klimaat en Palestina, worden deze verschillen nog duidelijker. BNNVARA presenteert klimaatdemonstranten in 50% van de gevallen als legitiem en slechts in 8.3% als illegitiem, terwijl bij WNL slechts in 20% van de gevallen klimaatdemonstranten als legitiem worden neergezet, tegenover een illegitieme weergave in 65% van de items over klimaatdemonstratie. Ook in deze context is het verschil significant, $\chi^2(2) = 9.80$, $p < .01$, waarmee ook Hypothese 8 wordt ondersteund. Wat betreft Palestina presenteert WNL deze demonstranten in 90.3% van de gevallen als illegitiem, terwijl dit bij BNNVARA met 0% nooit gebeurt. Ook dit verschil is significant, $\chi^2(2) = 15.44$, $p < .001$, waarmee Hypothese 9 wordt bevestigd.

Deze resultaten wijzen erop dat de politieke oriëntatie van een omroep invloed heeft op hoe demonstranten worden gepresenteerd, vooral wanneer die oriëntatie overeenkomt met de politieke achtergrond van de demonstranten zelf. Met andere woorden: omroepen tonen in hun berichtgeving een neiging om demonstranten als legitiem dan wel illegitiem af te beelden, afhankelijk van hun eigen politieke kleur. Dit komt overeen met eerdere bevindingen van Schultziner en Stukalin (2019) en Weaver en Scacco (2013).

4.4. Brongebruik in de berichtgeving van demonstraties

4.4.1. Algemeen brongebruik

Om te analyseren in hoeverre diverse organisaties als bron worden opgevoerd in de berichtgeving over demonstraties, is voor elk item gecodeerd naar welk type bron wordt verwezen. Uit deze bronanalyse blijkt dat bepaalde bronnen significant vaker worden geciteerd dan andere, wat wordt bevestigd door een chi-kwadraattoets, $\chi^2(8) = 420.79$, $p <$

.001. In Tabel 3 staat weergegeven in hoeveel procent van de items een bepaald brontype aan het woord komt, zowel in totaal als per omroep.

Ten eerste blijkt dat, gemiddeld over alle drie de omroepen, in 62.5% van de items over demonstraties institutionele bronnen worden aangehaald, terwijl slechts in 51% van de gevallen een demonstrant wordt geciteerd of gehoord. Dit verschil is statistisch significant, $\chi^2(1) = 16.63$, $p < .001$, en bevestigt daarmee Hypothese 10. In lijn met eerder onderzoek blijkt ook uit deze resultaten dat demonstranten minder vaak een stem krijgen dan institutionele bronnen in de berichtgeving over demonstraties (Harlow & Brown, 2022). Wat betreft de bredere verdeling van bronnen blijkt dat vooral individuele politici, uitvoeringsorganisaties en demonstranten het meest aan het woord komen. Dit sluit aan bij de manier waarop de NOS haar bronnen benadert. Zoals de eindredacteur van de NOS aangeeft: "Als je over een demonstratie bericht, begin je bij de basis. Wat zijn de bronnen die het makkelijkst te benaderen zijn? Dat zijn de organisatoren, de gemeente of overheid, en de politie."

Tabel 3

Brongebruik per omroep en in totaal

Bron	Totaal	NOS	WNL	BNNVARA
Demonstrant	51%	55.0%	24.4%	58.3%
Doelwit	25.2%	27.4%	15.1%	12.5%
Maatschappelijke actor	11.3%	12.2%	8.1%	4.2%
Burgemeester & wethouders	18.1%	19.6%	11.6%	8.3%
Overige politici	27.4%	23.0%	44.2%	62.5%
Uitvoeringsorganisaties	29.8%	32.8%	15.1%	16.7%
Media	19.7%	15.8%	39.5%	33.3%
Expert	11.3%	10.9%	12.8%	16.7%
Overig	5.4%	3.8%	14.0%	8.3%

Een analyse van het verband tussen gebruikte frames en de aangewende bronnen laat zien dat institutionele bronnen vaker worden aangehaald in combinatie met het confrontation-, riot- of spectacle-frame dan bij het debate frame. Het confrontation frame staat hierbij bovenaan: in 73.9% van de gevallen waarin dit frame voorkomt, worden institutionele bronnen aangehaald. Dit wordt gevolgd door het riot-frame (68.8%), het spectacle-frame (61.9%) en het debate-frame (57.3%). De chi-kwadraattoets bevestigt dat dit verschil significant is, $\chi^2(3) = 18.0$, $p < .001$, waarmee Hypothese 11 wordt ondersteund:

wanneer er sprake is van het spectacle, riot of confrontation frame worden institutionele bronnen vaker als bron aangehaald dan in het debate frame.

4.4.2. Verschil in brongebruik tussen de omroepen

Uit de analyse van de bronverdeling per omroep blijken duidelijke verschillen tussen de ledenomroepen en de taakomroep, evenals tussen de ideologisch verschillende ledenomroepen onderling. In de talkshows krijgen journalisten en andere mediapersoonlijkheden aanzienlijk vaker het woord dan in de uitzendingen en artikelen van de NOS. Bij WNL wordt in 39.5% van de items een journalist of mediapersoonlijkheid als bron opgevoerd, bij BNNVARA is dat in 33.3% van de gevallen. Ter vergelijking: in de berichtgeving van de NOS over demonstraties gebeurt dit slechts in 15.8% van de gevallen. Een chi-kwadraattoets toont aan dat dit verschil significant is, $\chi^2(2) = 29.2, p < .001$. Hypothese 12 wordt hiermee bevestigd: journalisten en mediapersoonlijkheden worden in de talkshows van WNL en BNNVARA significant vaker opgevoerd als bron dan in de berichtgeving van de NOS. Wat betreft het aan het woord laten van demonstranten laat BNNVARA in 58.3% van de items demonstranten aan het woord, tegenover 55% bij de NOS. WNL doet dit in slechts 24.4% van de gevallen. Ook deze verschillen zijn statistisch significant $\chi^2(2) = 28.3, p < .001$. Aangezien echter alleen BNNVARA, en niet beide talkshows, demonstranten significant vaker een stem geeft dan de NOS, kan Hypothese 13 niet worden bevestigd.

Ook een vergelijking van het brongebruik tussen de twee ledenomroepen WNL en BNNVARA toont significante verschillen, zowel in redactionele keuzes als in de wijze waarop bronnen in de berichtgeving worden ingezet. Politici worden door BNNVARA in 65,5% van de gevallen als bron opgevoerd, tegenover 44,2% bij WNL. De eindredacteur van *Goedemorgen Nederland* benadrukt echter dat de redactie in het programma juist zoveel mogelijk politici aan het woord wil laten: "Ik vind het belangrijk dat we in principe iedere dag een politicus op de bank hebben zitten. Als een politicus online reageert op een demonstratie, is het ook mooi om zo'n bericht in de uitzending te noemen." Tegelijkertijd wordt aangegeven dat er nog nooit specifiek een gast is uitgenodigd vanwege een demonstratie in de geschiedenis van het programma. "Wij kunnen het wel doornemen met de gasten die toch al aanwezig zijn in de studio, of iemand inbellen." Deze werkwijze verklaart ook waarom WNL relatief meer gebruikmaakt van bronnen uit de categorie 'overig' (14 %) vergeleken met BNNVARA (8.33%).

Wat betreft de rol van demonstranten, laat BNNVARA deze in 58.3% van de items over demonstraties aan het woord, terwijl dit bij WNL slechts 24.4% is. De doelwitten van demonstraties worden bij BNNVARA in 12.5% van de gevallen genoemd, tegenover 15.1% bij WNL. Dit resultaat is opvallend, aangezien de eindredacteur van *Bar Laat* juist aangeeft

de voorkeur te geven aan het uitnodigen van het doelwit van de demonstratie boven de demonstrerende partij. “In het geval van Gaza vragen wij liever de minister aan tafel dan de demonstrant. Het verhaal van de demonstrant is vaak al helder, of kan via beeld getoond worden, terwijl wij juist die vervolgstap willen brengen door de discussie voor te leggen aan de persoon die erover gaat.”

De chi-kwadraattoets toont echter aan dat alleen het verschil in het aantal demonstranten dat aan het woord komt tussen beide omroepen significant is $\chi^2(1) = 8.45$, $p < .01$. Voor de overige verschillen in brongebruik zijn geen statistisch significante resultaten gevonden tussen de omroepen. Daarom kan voor Deelvraag 6 geen uitgebreidere conclusie worden getrokken zonder een grotere steekproef van omroepen, wat mogelijk tot meer significante bevindingen leidt. Wel is duidelijk dat BNNVARA demonstranten significant vaker aan het woord laat dan WNL.

5. Discussie en conclusie

Het aantal demonstraties in Nederland is de afgelopen jaren flink toegenomen (Investico, 2023). Toch weten mensen, buiten de directe voorbijgangers, enkel van het bestaan van deze demonstraties wanneer de media er verslag van doen. Daarmee vervullen de media een cruciale rol voor demonstranten: via berichtgeving wordt de actie onder de aandacht gebracht van een breder publiek (Koopmans, 2004, p. 368). Die invloed brengt ook een verantwoordelijkheid met zich mee: of en hoe demonstraties worden weergegeven, beïnvloedt het publieke en politieke debat en kan zo doorwerken in beleidsvorming (Wouters & Walgrave, 2017, p. 374). In dit onderzoek is daarom geanalyseerd in hoeverre en op welke manier de media verslag doen van demonstraties, en welke overwegingen aan deze berichtgeving ten grondslag liggen. Daarbij is specifiek gekeken naar drie publieke omroepen, om zo inzicht te krijgen in de verschillen tussen ideologisch gekleurde en wettelijk taakgerichte omroepen. Het onderzoek is uitgevoerd door middel van een kwantitatieve inhoudsanalyse, aangevuld met semigestructureerde interviews met de eindredacteuren van de geanalyseerde programma's die anno 2025 nog steeds uitgezonden worden.

5.1. Nieuwswaardig of steun van het publiek

Uit de inhoudsanalyse blijkt dat demonstraties die hoog scoren op nieuwswaarden als conflict, spektakel en negativiteit doorgaans meer media-aandacht krijgen. Opvallend is dat alleen de redactie van *Goedemorgen Nederland* in het interview expliciet aangeeft dat ontwrichtende en confronterende demonstraties eerder in de programmering worden opgenomen. De redacties van zowel de NOS als *Bar Laet* benadrukken juist dat zij niet willen bijdragen aan het lonend maken van spectaculaire actiemethoden. Tegelijkertijd onderstrepen zij het belang van het laten horen van meerdere – vaak tegenstrijdige – stemmen in de berichtgeving. Ook dit raakt aan de nieuwswaarde 'conflict', vooral wanneer interne verdeeldheid binnen protestbewegingen zichtbaar wordt gemaakt. Anderzijds blijkt uit de interviews dat langdurige, herhaalde acties voor hetzelfde doel in de loop van de tijd juist minder aandacht krijgen. Dit werd versterkt met een analyse van de berichtgeving rondom een permanente wegblokkade voor het klimaat en de langdurige bezetting van de Universiteit van Amsterdam tegen samenwerking met Israël, waarbij in beide gevallen het aantal berichten na de eerste dagen afnam. In die lijn valt op dat 'continuïteit' en 'follow-up' relatief onbelangrijk zijn als nieuwswaarden bij demonstraties. Wel worden de opkomst en de maatschappelijke relevantie in alle interviews als duidelijke factoren genoemd in de afweging om verslag te doen.

Het onderzoek kent echter beperkingen in de manier waarop nieuwswaarden zijn vastgesteld: er is uitsluitend gekeken naar tekstuele elementen in de berichtgeving, aangevuld met interviews met redacties. Hierdoor zijn belangrijke kwantitatieve kenmerken van de demonstraties zelf, zoals de daadwerkelijke opkomst of de inzet van politie, buiten beschouwing gebleven. Een volledige analyse van de dominante nieuwswaarden in de berichtgeving rondom demonstraties zou idealiter ook deze kenmerken meenemen. Daarbij is het essentieel om niet alleen demonstraties die wél media-aandacht kregen te analyseren, maar ook diegene die buiten beeld bleven, om zo verschillen te kunnen vaststellen. Een dergelijk onderzoek vereist uitgebreide en moeilijk verkrijgbare data, die binnen dit onderzoek niet beschikbaar waren. Echter zouden deze gegevens in toekomstig onderzoek waardevolle inzichten kunnen opleveren over de dominante nieuwswaarden in de nieuwsselectie van demonstraties.

Toch verschaft het huidige onderzoek nuttige inzichten in het spanningsveld tussen de eigenschappen van demonstraties die publieke steun genereren, en de eigenschappen die bijdragen aan nieuwswaardigheid en daarmee media-aandacht. Hoewel redacties een hoge opkomst erkennen als relevant, leiden de andere drie eigenschappen die Tilly (2004) benoemt – waardigheid, eenheid en toewijding – zelden tot uitgebreide verslaggeving. Sterker nog, wanneer deze eigenschappen specifiek geschonden worden, blijkt een demonstratie nieuwswaardiger te worden gebaseerd op de nieuwswaarden conflict, spektakel en negativiteit. Deze paradox roept vragen op over de strategische keuzes die demonstranten maken. Een waardevol vervolgonderzoek zou kwalitatief kunnen verkennen in hoeverre demonstranten hun actievormen afstemmen op de logica van mediaberichtgeving: kiezen zij voor methoden die publieke sympathie oproepen, of juist voor vormen die de kans op media-aandacht vergroten? Ook de rol van het publiek verdient hernieuwde aandacht. Het onderzoek van Tilly is inmiddels twintig jaar oud; het is dus de vraag of de eigenschappen die destijds steun opleverden vandaag de dag nog dezelfde uitwerking hebben en of ze nog steeds botsen met de nieuwscriteria van hedendaagse media.

5.2. Het protestparadigma

Bovendien blijkt uit de inhoudsanalyse dat demonstraties door de onderzochte publieke omroepen grotendeels nog steeds binnen het protestparadigma worden afgebeeld. In bijna 68% van de berichtgeving over demonstraties worden deze gepresenteerd via het confrontation-, spectacle- of riot frame, terwijl het debate frame in slechts 39% van de gevallen voorkomt. Daarnaast worden demonstranten in de berichtgeving significant vaker als illegitiem dan als legitiem gepresenteerd. Daarmee is de Nederlandse berichtgeving in lijn met eerder onderzoek naar de berichtgeving rondom demonstraties in de Amerikaanse

context, waarin eveneens werd aangetoond dat het debatframe relatief zeldzaam blijft (Mourão et al., 2018, p. 333; Harlow et al., 2020, p. 1591), wat wederom aansluit bij bestaande empirische bevindingen.

Opvallend is echter dat de relatie tussen het frame en een legitieme dan wel illegitieme presentatie van de demonstranten niet eenduidig is. Hoewel een legitieme presentatie in 68% van de gevallen samenvalt met het gebruik van het debatframe, tegenover minder dan 20% bij de andere drie frames, is dit verband niet exclusief. Ook binnen berichten die gebruikmaken van het spectacle, riot of confrontation frame worden demonstranten soms als legitiem afgebeeld. Anderzijds komen ook gevallen voor waarin demonstranten ondanks het debate frame toch als illegitiem worden gepresenteerd. Deze bevinding ondersteunt de nuancering van het protestparadigma zoals voorgesteld door Harlow en Brown (2023), die stellen dat framing en legitimiteit niet automatisch met elkaar samenhangen. Om de relatie tussen frames en de mate van legitimiteit in de presentatie beter te begrijpen, is een kwalitatieve inhoudsanalyse waardevol. Door een beperkt aantal berichten diepgaand te analyseren – met aandacht voor stijl, toon en context – kan beter inzicht worden verkregen in hoe specifieke frames bijdragen aan een legitieme dan wel illegitieme weergave van demonstranten.

Bovendien in lijn met het protestparadigma, blijkt dat institutionele bronnen in de Nederlandse berichtgeving over demonstraties met 65,5% vaker aan het woord komen dan demonstranten zelf, die in 51% van de gevallen direct of indirect worden geciteerd. Deze bevinding ondersteunt de indexing theory van Bennett (1990), die stelt dat journalisten vaak als verlengstuk van de macht functioneren door een voorkeur te hebben voor gemakkelijk bereikbare officiële bronnen. Institutionele bronnen fungeren daardoor als primary definers, omdat zij het meest aan het woord komen en zo het publieke beeld en de interpretatie van de gebeurtenis kunnen sturen (Carlson, 2009, p. 533). De NOS bevestigt het belang van deze makkelijk bereikbare bronnen, maar rekent hier niet alleen overheid en uitvoeringsorganisaties toe, maar ook de organisaties achter de demonstraties zelf. Deze werkwijze is zichtbaar in het feit dat demonstranten in meer van de berichten zelf aan het woord komen. Deze observatie past binnen een bredere mediatrend waarbij sociale media het contact tussen journalisten en burgerorganisaties vergemakkelijken. Enerzijds maken sociale media het voor journalisten eenvoudiger om deze bronnen te bereiken, anderzijds kunnen burgerorganisaties via sociale media zelf direct de aandacht van de media trekken (Kleemans et al., 2017, p. 467). De eindredacteur van de NOS bevestigt dat zij veel via sociale media benaderd worden door activisten, en zelf ook gebruikmaken van deze media om met demonstranten in contact te komen.

In dit onderzoek is echter slechts 2,5 jaar aan data gebruikt, waardoor geen langdurige ontwikkelingen in het brongebruik kunnen worden vastgesteld. Een longitudinaal

onderzoek zou kunnen analyseren in hoeverre het gebruik van bronnen daadwerkelijk is veranderd in de afgelopen 10 of 20 jaar, waarbij onderzocht kan worden of demonstranten tegenwoordig inderdaad vaker aan het woord komen dan in eerdere perioden waarin sociale media minder aanwezig waren in de maatschappij (De Swert et al., 2008).

5.3. Verschillen tussen de NOS, WNL en BNNVARA

Daarnaast is gekeken naar de verschillen in berichtgeving over demonstraties tussen de taakomroep NOS en de ledenomroepen WNL en BNNVARA, evenals naar de verschillen tussen de twee ledenomroepen zelf. Uit de interviews blijkt dat de redacties verschillend tegen hun journalistieke taak aankijken, in lijn met de opdracht die de Mediawet aan deze omroepen stelt (Mediawet, 2008). De NOS richt zich expliciet op de gehele Nederlandse samenleving en probeert dit te vertalen in een 360 graden benadering van onderwerpen, waarbij meerdere perspectieven aan bod komen. De ledenomroepen daarentegen dienen volgens de Mediawet (2008) juist een specifieke religieuze, maatschappelijke of ideologische achterban. Deze focus vertaalt zich in de praktijk volgens de eindredacteuren op verschillende manieren: bij WNL is dit vooral zichtbaar in de keuze van gasten, terwijl BNNVARA zich meer onderscheidt door de onderwerpen die zij behandelt.

Uit de kwantitatieve inhoudsanalyse blijkt echter dat er geen significant verschil is in de gebruikte frames tussen de taakomroep en de ledenomroepen. Wel is er een opvallend verschil in het brongebruik: journalisten en mediapersoonlijkheden komen bij de ledenomroepen vaker aan het woord dan bij de NOS. Dit verschil kan grotendeels worden verklaard door de variatie in formats van journalistieke programma's tussen de verschillende omroepen. De ledenomroepen maken vaker gebruik van talkshows, waarin mediaprofessionals meer ruimte krijgen om hun mening te geven. Dit sluit aan bij eerder onderzoek waaruit blijkt dat talkshows mediaprofessionals uitnodigen om op een enthousiaste en uitgesproken manier te spreken (Schohaus, 2007, p. 248). Het verschil zit dus waarschijnlijk niet zozeer in de omroep zelf, maar in het format van de uitzending. Voor een beter begrip van deze verschillen zou vervolgonderzoek, bijvoorbeeld met een analyse van ook de websites van de ledenomroepen, meer inzicht kunnen bieden in of het format of de identiteit van de omroep doorslaggevend is in welke gasten uitgenodigd worden.

Uit de vergelijking tussen de twee ledenomroepen, die elk een eigen ideologische signatuur hebben, blijkt dat de behandelde onderwerpen beperkt verschillen. Zo besteedt de progressieve omroep BNNVARA vaker aandacht aan demonstraties rondom klimaatverandering dan WNL. Bovendien schenkt de liberaal-conservatieve omroep WNL significant meer aandacht aan arbeidsdemonstraties dan BNNVARA, wat aansluit bij de focus van de omroep op het Nederlandse bedrijfsleven. Deze resultaten komen overeen met de literatuur die stelt dat de ideologische achtergrond van een omroep invloed heeft op de

onderwerpselectie (Veerbeek et al., 2022, p. 432). Opvallend is echter dat Palestina-demonstraties, waarbij mensenrechten centraal staan en die dus een progressief karakter hebben, juist vaker aan bod komen bij de conservatieve omroep WNL. Dit verschil kan worden verklaard door de ideologische achtergrond: de eindredacteur van *Goedemorgen Nederland* ligt toe dat zijn programma een pro-Israëliësch signatuur heeft, waardoor “aanvallen daarop” sneller worden behandeld.

Wat betreft de framing van het nieuws over demonstraties vallen twee dingen op in de vergelijking tussen de ledenomroepen. Ten eerste maakt WNL aanzienlijk vaker gebruik van het riot frame dan BNNVARA, wat wordt bevestigd door de eindredacteur van WNL, die ontwrichtende demonstraties als nieuwswaardig bestempelt. Daartegenover benadrukt de eindredacteur van *Bar Laet* (BNNVARA) dat dergelijke spectaculaire methodes juist niet lonend zouden moeten zijn voor media-aandacht, wat het verschil in de nieuwswaarde ‘spektakel’ tussen beide omroepen illustreert. Het verschil in framing wordt nog duidelijker wanneer gekeken wordt naar de legitieme versus illegitieme presentatie van demonstranten: WNL presenteert demonstranten vaker als illegitiem dan BNNVARA. Dit sluit aan bij de bevindingen dat rechtsgeoriënteerde media, zoals WNL, vaker een nadruk leggen op het handhaven en bestraffen van afwijkend gedrag (Eilders, 2002, p. 41). Deze verschillen worden groter wanneer de presentatie van rechts- en linksgeoriënteerde demonstraties wordt vergeleken, waarbij WNL demonstraties met linksgeoriënteerde thema’s vrijwel nooit als legitiem afbeeldt. Hiermee wordt bevestigd dat niet alleen de ideologische achtergrond van kranten invloed heeft op de berichtgeving (van Noije & Wennekers, 2020, p. 309), maar dat een vergelijkbaar fenomeen ook bij televisieomroepen optreedt.

Uit de literatuur blijkt tevens dat wanneer een omroep dezelfde ideologische achtergrond heeft als de regerende politiek, deze demonstranten nog minder vaak als legitiem afbeeldt (Shultziner & Stukalin, 2019). In dit geval komt WNL overeen met de zittende regering, maar een vergelijking is niet mogelijk, omdat er tijdens de analyseduur geen links- of centrumgeoriënteerde regering aan de macht was. Of de heersende regering daadwerkelijk invloed heeft op de wijze waarop verschillende onderwerpen worden afgebeeld, kan daarom niet worden vastgesteld. Een longitudinaal onderzoek waarbij de berichtgeving van verschillende omroepen tijdens verschillende regeringsperiodes wordt meegenomen, zou hier meer inzicht in kunnen geven.

Een belangrijke beperking van dit onderzoek is dat slechts twee ledenomroepen zijn onderzocht, terwijl er in totaal elf ledenomroepen in het bestel zitten. Daarnaast is de analyse beperkt tot televisieprogramma’s van de twee ledenomroepen, zonder de websites of andere uitingen van deze omroepen mee te nemen. Deze beperkingen resulteren in een relatief kleine dataset, waardoor niet voor elke deelvraag of hypothese een significant verschil gevonden kon worden. Een onderzoek waarin alle omroepen meegenomen worden,

waarbij zowel de programma's als websites betrokken worden, kan nog meer inzicht geven in de berichtgeving over demonstraties door de Nederlandse Publieke Omroepen. Enerzijds verhoogt dit de omvang van de dataset, waardoor het gemakkelijker wordt om significante verschillen aan te tonen, en anderzijds biedt het een diverser en genuanceerder beeld van de verschillende omroepen.

5.4. Conclusie

De bevindingen van dit onderzoek laten zien dat demonstraties door de Nederlandse publieke omroepen vaak binnen het protestparadigma worden gepresenteerd, waarbij vooral ontwrichtende en conflictueuze demonstraties sneller als nieuwswaardig worden beschouwd. Institutionele bronnen krijgen vaker het woord, en demonstraties worden vooral als spectaculair, disruptief en confronterend afgebeeld. Deze bevindingen passen binnen het bredere proces van de mediatisering van de samenleving, waarbij media fungeren als primaire informatiebron voor zowel burgers als politici, en waarbij de normen en waarden van mediaorganisaties zelf steeds meer bepalend zijn voor de inhoud van de berichtgeving.

Deze medialogica is dominant in de berichtgeving over demonstraties: gebeurtenissen worden gepresenteerd in vormen die niet primair inhoudelijk gedreven zijn, maar eerder bepaald worden door de kenmerken en vereisten van het medium zelf. Wie media-aandacht wil genereren – en daarmee invloed wil uitoefenen – zal zich moeten conformeren aan de logica van de media. Binnen dit kader blijken er duidelijke verschillen te bestaan tussen de drie onderzochte omroepen, wat duidt op uiteenlopende redactionele keuzes en prioriteiten.

Het onderzoek biedt daarmee meer inzicht in de nieuwsselectie, het framegebruik en de bronselectie bij de berichtgeving over demonstraties binnen het Nederlandstalige televisielandschap. De interviews leverden waardevolle inzichten op in de afwegingen en bewustwording van redacties rondom deze verslaggeving, waardoor een completer beeld ontstaat van de dynamieken die bepalen welke demonstraties media-aandacht krijgen. Daarmee verschaft dit onderzoek niet alleen meer transparantie aan het publiek over de gemaakte keuzes, maar helpt het ook activisten te begrijpen waarom hun demonstraties wel of geen aandacht krijgen. Daarnaast draagt het bij aan een beter begrip van selectieprocessen en framingstrategieën, waardoor journalisten en mediaprofessionals zich bewuster kunnen verhouden tot hun rol in het maatschappelijke debat.

6. Referenties

- Adriaansen, M., & van Praag, P. (2010). Nieuwe scheidslijnen en de turbulente relatie tussen politiek, media en burgers. In H. Dijstelbloem, P. den Hoed, J. W. Holtslag, & S. Schouten (Eds.), *Het gezicht van de publieke zaak: openbaar bestuur onder ogen* (pp. 241–272). Amsterdam University Press. <https://doi.org/10.5117/9789089642622>
- Amnesty International. (z.d.). Demonstratierecht in Nederland. Geraadpleegd op 4 juni 2025, van [https://www.amnesty.nl/wat-we-doen/demonstratierecht-in-nederland#:~:text=Wat%20is%20\(g\)een%20demonstratie,flashmobs%20onder%20het%20demonstratierecht%20vallen](https://www.amnesty.nl/wat-we-doen/demonstratierecht-in-nederland#:~:text=Wat%20is%20(g)een%20demonstratie,flashmobs%20onder%20het%20demonstratierecht%20vallen).
- Andrews, K. T., & Caren, N. (2010). Making the news: Movement organizations, media attention, and the public agenda. *American Sociological Review*, 75, 841–866. <https://doi.org/10.1177/0003122410386689>
- Augusteijn, N. (2024). Aantal betogingen Amsterdam explodeert, ook toenames in Utrecht en Den Haag. *Nu.nl*. <https://www.nu.nl/binnenland/6336845/aantal-betogingen-amsterdam-explodeert-ook-toenames-in-utrecht-en-den-haag.html>
- Baranauskas., A. J. (2021). News media and public attitudes toward the protests of 2020: An examination of the mediating role of perceived protester violence. *Criminology & Public policy*, 21(1), 107-123. <https://doi.org/10.1111/1745-9133.12569>
- Bennett, L. W. (1990). Toward a theory of press-state relations in the United States. *Journal of Communication*, 40(2), 103–127. <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.1990.tb02265.x>
- BNNVARA. (z.d.). *Missie en identiteit*. Geraadpleegd op 4 juni 2025, van <https://www.bnnvara.nl/missie-en-identiteit>
- Boukes, M., Jones, N. P., & Vliegenthart, R. (2020). Newsworthiness and story prominence: How the presence of news factors relates to upfront position and length of news stories. *Journalism*. <https://doi.org/10.1464884919899313>
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77–101. <https://doi.org/10.1080/14780887.2014.959153>.
- Brown, D. K., & Mourão, R. R. (2021). Protest coverage matters: How media framing and visual communication affects support for Black civil rights protests, *Mass communication and society*, 24(4), 576-596. <https://doi.org/10.1080/15205436.2021.1884724>
- Bryman, A. (2016). *Social research methods* (5e editie). Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780199689453.001.0001>

- Caple, H., & Bednarek, M. (2016). Rethinking news values: What a discursive approach can tell us about the construction of news discourse and news photography. *Journalism*, 17(4), 435–455. <https://doi.org/10.1177/1464884914568078>
- Carlson, M. (2009). Dueling, dancing, or dominating? Journalists and their sources. *Sociology Compass*, 3(4), 526–542. <https://doi.org/10.1111/j.1751-9020.2009.00219.x>
- Chan, J. M., & Lee, C. C. (1984). The journalistic paradigm on civil protests: A case study of Hong Kong. In A. Arno & W. Dissanayake (Eds.), *The news media in national and international conflict* (pp. 183–202). Westview Press.
- Clarke, V. & Braun, V. (2017). Thematic analysis. *The Journal of Positive Psychology*, 12(3), 297-298, <https://doi.org/10.1080/17439760.2016.1262613>
- Cohen, J. (1960). A coefficient of agreement for nominal scales. *Educational and Psychological Measurement*, 20(1), 37–46. <https://doi.org/10.1177/001316446002000104>
- Commissariaat voor de Media. (2024). Digital News Report Nederland: Vertrouwen in journalistieke nieuwsmerken vormt goede basis voor de toekomst. Retrieved from https://www.cvdm.nl/wp-content/uploads/2024/06/2031086-CvdM-DigitalNewsReport-2024_def.pdf
- De Swert, K., Walgrave, S., Hooghe, M., Uce, M., & Hardy, S. (2008). *Het Vlaamse televisienieuws onder de loep: Een vergelijkend onderzoek 2003–2008*. ENA Report for the Minister of Media.
- Dirikx, A., & Gelders, D. (2010). Ideologies overruled? An explorative study of the link between ideology and climate change reporting in Dutch and French newspapers. *Environmental Communication*, 4(2), 190-205. <https://doi.org/10.1080/17524031003760838>
- Eilders, C. (2002). Conflict and consonance in media opinion: Political positions of five German quality newspapers. *European Journal of Communication*, 17(1), 41 – 63. <https://doi.org/10.1177/02673231020170016>
- Eilders, C. (2006). News factors and news decisions: Theoretical and methodological advances in Germany. In C. Eilders, C. Reinemann, & J. Stanyer (Eds.), *News decisions: Journalism, politics and the news* (pp. 15–33). Nordicom. <https://doi.org/10.1515/9783839415645-003>
- Entman, R. M. (1993). Framing: Toward clarification of a fractured paradigm. *Journal of Communication*, 43(4), 51–58. <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.1993.tb01304.x>
- Extinction Rebellion. (2024). Extinction Rebellion: “Derde A10-blokkade kan alleen de laatste zijn als ING stopt met fossiele financiering.” Retrieved from <https://extinctionrebellion.nl/en/extinction-rebellion-derde-a10-blokkade-kan-alleen-de-laatste-zijn-als-ing-stopt-met-fossiele-financiering/>

- Free Congo. [@freecongo.nl]. (2024, Maart 11). *Sluit je aan bij de beweging tegen onrecht! Doe mee aan de Free Congo-demonstratie op 30 maart op de Dam* [Foto]. Instagram. <https://www.instagram.com/reel/C4YehIVt5r-/?igsh=MWJwaDVheHQyYWN0Yg%3D%3D>
- Habermas, J. (1989). *The structural transformation of the public sphere: An inquiry into a category of bourgeois society* (T. Burger & F. G. Lawrence, vert.). MIT Press. (Oorspronkelijke werk gepubliceerd in 1962)
- Harcup, T., & O'Neill, D. (2017). What is news?: News values revisited (again). *Journalism Studies*, 18(12), 1470–1488. <https://doi.org/10.1080/1461670X.2016.1150193>
- Hertog, J. K., & McLeod, D. M. (1995). Anarchists wreak havoc in downtown Minneapolis: A multilevel study of media coverage of radical protest. *Journalism and Mass Communication Monographs*, 151, 1–48. <https://doi.org/10.1177/107769909502100101>
- Harlow, S., & Brown, D. K. (2023). A new protest paradigm: Toward a critical approach to protest news analyses. *The International Journal of Press/Politics*, 28(2), 333–343. <https://doi.org/10.1177/194016122311533>
- Harlow, S., & Brown, D. K. (2022). Perceptions versus performance: How routines, norms and values influence journalists' protest coverage decisions. *Journalism*, 23(2), 372–390. <https://doi.org/10.1177/1464884920983058>
- Harlow, S., Salaverría, R., Brown, D. K., & García-Perdomo, V. (2020). Is the whole world watching? Building a typology of protest coverage on social media from around the world. *Journalism Studies*, 21(11), 1590–1608. <https://doi.org/10.1080/1461670X.2020.1776144>
- Harlow, S., Salaverría, R., Kilgo, D. K., & García-Perdomo, V. (2017). Protest paradigm in multimedia: Social media sharing of coverage about the crime of Ayotzinapa, Mexico. *Journal of Communication*, 67(3), 328–349. <https://doi.org/10.1111/jcom.12296>
- Hinke, B., & Corré, A. (2023). Op1: een ruk naar 'vrolijk rechts' op de late avond van de NPO. *NRC*. <https://www.nrc.nl/nieuws/2023/07/13/in-verkiezingstijd-is-links-de-late-night-kwijt-a4169722>
- Hjarvard, S. (2013). *The mediatization of culture and society*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203155363>
- Hutter, S., & Vliegthart, R. (2016). Who responds to protest? Protest politics and party responsiveness in Western Europe. *Party Politics*, 24(4), 358–369. <https://doi.org/10.1177/1354068816657375>
- Van Benthem, D., Bosma, F., Dequeker, S., ten Klooster, D., Polm., S. (2023). Demonstraties in cijfers. *Investico onderzoeksjournalisten*. chrome-extension://efaidnbmninnibpcajpcgclclefindmkaj/https://www.platform-

- investico.nl/media/pages/onderzoeken/onderzoek-demonstratierecht-in-de-knel/85ce1e51d7-1691069684/demonstratierecht-in-cijfers-1-.docx.pdf
- Kinnick, K. N., Krugman, D. M., & Cameron, G. T. (1996). Compassion fatigue: Communication and burnout toward social problems. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 73(3), 687-707.
<https://doi.org/10.1177/107769909607300314>
- Kleemans, M., Schaap, G., & Hermans, L. (2017). Citizen sources in the news: Above and beyond the vox pop?. *Journalism*, 18(4), 464-481.
<https://doi.org/10.1177/1464884915620206>
- Koopmans, R. (2004). Movements and media: Selection processes and evolutionary dynamics in the public sphere. *Theory and Society*, 33(3-4), 367-391.
<http://www.jstor.org/stable/4144877>
- Krippendorff, K. (2004). *Content analysis: An introduction to its methodology* (2nd ed.). Sage. <https://doi.org/10.2307/2288384>
- Krippendorff, K. (2018). *Content analysis: An introduction to its methodology* (4th ed.). SAGE Publications.
- Lichtenstein, D., & Koerth, K. (2020). Different shows, different stories: How German TV formats challenged the government's framing of the Ukraine crisis. *Media, War & Conflict*, 15(2), 125-145. <https://doi.org/10.1177/1750635220909977>
- McNair, B. (2017). Politics, democracy and the media. In B. McNair (Ed.), *An introduction to political communication* (pp. 15-26). Routledge.
<https://doi.org/10.4324/9781315750293>
- Mediawet 2008, Stb. 2008, 215. Geraadpleegd op 4 juni 2025, van <https://wetten.overheid.nl/BWBR0022661/2024-01-01>
- Mourão, R., Brown, D. K., & Sylvie, G. (2018). Framing Ferguson: The interplay of advocacy and journalistic frames in local and national newspaper coverage of Michael Brown. *Journalism*, 1-21. <https://doi.org/10.1177/1464884918778722>
- Neuendorf, K. A. (2017). *The content analysis guidebook*. sage.
- NOS. (z.d.). *Taken en missie*. Geraadpleegd op 4 juni 2025, van <https://over.nos.nl/organisatie/taken-en-missie/>
- Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling. (2003). *Medialogica Over het krachtenveld tussen burgers, media en politiek*.
<https://www.raadrvs.nl/documenten/publicaties/2003/01/01/medialogica>
- Reich, Z. (2015). Why citizens still rarely serve as news sources: validating a tripartite model of circumstantial, logistical, and evaluative barriers. *International Journal of Communication*, 9, 773-795.

- Rijksoverheid. (n.d.). *Welke omroepen zijn er?* Media en publieke omroep.
<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/media-en-publieke-omroep/vraag-en-antwoord/welke-omroepen>
- Ruggiero, C. (2019). Talk show journalism. *The International Encyclopedia of Journalism Studies*, 1–6. <https://doi.org/10.1002/9781118841570.iejs0145>
- Ruigrok, N. (z.d.). *nruigrok/soort_bronnen* [Model]. Hugging Face. Geraadpleegd op 16 juni 2025, van https://huggingface.co/nruigrok/soort_bronnen
- Saavedra, P., & Drury, J. (2019). Including political context in the psychological analysis of collective action: Development and validation of a measurement scale for subjective political openness. *Journal of Social and Political Psychology*, 7(2), 665–694.
<https://doi.org/10.5964/jspp.v7i2.1030>
- Semetko, H. A., & Valkenburg, P. M. (2000). Framing European politics: A content analysis of press and television news. *Journal of Communication*, 50(2), 93–109.
<https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.2000.tb02843.x>
- Shoemaker, P. J., & Reese, S. D. (1996). *Mediating the message: Theories of influence on mass media content*. Longman.
- Schohaus, B. (2017). Entertaining politics, seriously?! How talk show formats blur conceptual boundaries. [Thesis fully internal (DIV), University of Groningen]. Rijksuniversiteit Groningen. <https://research.rug.nl/en/publications/entertaining-politics-seriously-how-talk-show-formats-blur-concep>
- Shultziner, D., & Stukalin, Y. (2021). Distorting the news? The mechanisms of partisan media bias and its effects on news production. *Political Behavior*, 43(1), 201–222.
<https://doi.org/10.1007/s11109-019-09551-y>
- Strömbäck, J. (2005). In search of a standard: Four models of democracy and their normative implications for journalism. *Journalism Studies*, 6(3), 331–345.
<https://doi.org/10.1080/14616700500131950>
- Strömbäck, J. (2008). Four phases of mediatization: An analysis of the mediatization of politics. *The International Journal of Press/Politics*, 13(3), 228–246.
<https://doi.org/10.1177/1940161208319097>
- Strömbäck, J., & Esser, F. (2014). Mediatization of politics: Towards a theoretical framework. In F. Esser & J. Strömbäck (Eds.), *Mediatization of politics: Understanding the transformation of Western democracies* (pp. 3–28). Palgrave Macmillan.
<https://doi.org/10.1515/9783110272215.375>
- Strömbäck, J., Karlsson, M., & Hopmann, D. N. (2012). Determinants of news content: Comparing journalists' perceptions of the normative and actual impact of different event properties when deciding what's news. *Journalism Studies*, 13(5-6), 718–728.
<https://doi.org/10.1080/1461670X.2012.664321>

- Takken, W. (2021). Onderzoek: Steeds dezelfde journalisten aan tafel bij Op1. *NRC*.
<https://www.nrc.nl/nieuws/2021/02/07/onderzoek-steeds-dezelfde-journalisten-aan-tafel-bij-op1-a403086>
- Tandoc Jr., E. C. (2015). Reframing gatekeeping: How passing gates reshapes news frames. *Asia Pacific Media Educator*, 25(1), 121-136.
<https://doi.org/10.1177/1326365x15575600>
- Tenenboim-Weinblatt, K. (2014). Producing protest news: An inquiry into journalists' narratives. *The International Journal of Press/Politics*, 19(4), 410–429.
<https://doi.org/10.1177/1940161214540941>
- Tilly, C. (2004). *Social movements, 1768–2004*. Paradigm Publishers.
- Van Atteveldt, W. (2008). *Semantic network analysis: Techniques for extracting, representing, and querying media content* [Doctoral dissertation, VU University Amsterdam]. BookSurge. <https://research.vu.nl/en/publications/semantic-network-analysis-techniques-for-extracting-representing->
- Van Atteveldt, W., Ruigrok, N., Takens, J., & Jacobi, C. (2014). *Inhoudsanalyse met AmCAT*.
<http://vanatteveldt.com/wp-content/uploads/amcatbook.pdf>
- Van Cuilenburg, J., Neijens, P., & Scholten, O. (1999). Het Nederlandse mediabestel: verscheidenheid tussen kartel en concurrentie. *Media in overvloed*, 10-23.
- Van Gestel, B. (2006). *Nieuws, beleid en criminaliteit: Over de wisselwerking tussen lokale en criminaliteitsbestrijders*. Aksant.
- Van Noije, L., & Wennekers, A. (2020). Klimaatbeleid in de krant: Een inhoudsanalyse van mediaframes. *Mens & Maatschappij* 95(3), 273-314.
<https://doi.org/10.5117/MEM2020.3.006.VANN>
- Veerbeek, J., van Es, K., & Müller, E. (2022). Public broadcasting and topic diversity in the Netherlands: Mentions of public broadcasters' programming in newspapers as indicators of pluralism. *Javnost - The Public*, 29(4), 420–438.
<https://doi.org/10.1080/13183222.2022.2067956>
- Wahl-Jorgensen, K. (2018). News media and the emotional public sphere toward a typology of mediated anger: Routine coverage of protest and political emotion. *International journal of communication*, 12, 2071-2087.
- Weaver, D. A., & Scacco, J.M. (2013). Revisiting the protest paradigm: the tea party as filtered through prime-time cable news. *The International Journal of Press/Politics*, 18(1), 61-84. <https://doi.org/10.1177/1940161212462872>
- Welbers, K., Van Atteveldt, W., Kleinnijenhuis, J., Ruigrok, N., & Schaper, J. (2016). News selection criteria in the digital age: Professional norms versus online audience
<https://doi.org/10.1177/1464884915595474>

- Welch, B. L. (1951). On the comparison of several mean values: An alternative approach. *Biometrika*, 38(3/4), 330–336. <https://doi.org/10.2307/2332579>
- Williams, M., & Moser, T. (2019). The art of coding and thematic exploration in qualitative research. *International Management Review*, 15(1), 45–55. <https://www.proquest.com/scholarly-journals/art-coding-thematic-exploration-qualitative/docview/2210886420/se-2>
- WNL. (z.d.). *Over WNL*. Geraadpleegd op 4 juni 2025, van <https://wnl.tv/over-wnl>.
- Wouters, R. (2013). From the street to the screen: Characteristics of protest events as determinants of television news coverage. *Mobilization: An International Quarterly*, 18(1), 83–105. <https://doi.org/10.17813/maiq.18.1.y6067731j4844067>
- Wouters, R., & Walgrave, S. (2017). Demonstrating power: How protest persuades political representatives. *American Sociological Review*, 82(2), 361–383. <https://doi.org/10.1177/0003122417690325>

Appendix A

Frame	Omschrijving
Nederlandse Demonstratie	Wanneer tenminste drie zinnen aandacht besteden aan een demonstratie op Nederlandse bodem.
Debate frame	Wanneer het artikel ingaat op de inhoudelijke kant van de demonstratie. Waarbij informatie over de achtergronden van het debat, de doelstellingen en eisen van de demonstranten en hun perspectief ruimte krijgt. In dit frame worden demonstranten neergezet als politieke actoren met serieuze standpunten. (Harlow & Brown, 2023, p, 336).
Riot frame	Wanneer een artikel de verstoring van het dagelijks leven door demonstraties benadrukt. Hierbij worden demonstranten neergezet als een bedreiging voor de openbare orde, met de nadruk op vandalisme, geweld, vernieling, plunderingen, schade aan eigendommen, rellen, verkeersverstoring of andere chaotische situaties die de routine van burgers verstoren (Mourão et al., 2018, p. 329; Harlow & Brown, 2022, p. 377; Harlow & Brown, 2023, p. 335). Geweld door de politie tegen demonstranten valt hier niet onder, dit behoort tot het <i>confrontation frame</i> . Wel valt het onder dit frame als demonstranten zelf geweld gebruiken tegen omstanders of eigendommen.
Confrontation frame	Wanneer demonstraties beschreven worden in termen van botsing en conflict. De nadruk ligt op confrontaties met de politie, arrestaties, demonstranten in de gevangenis, spanningen tussen demonstranten en tegenstanders, of verhitte discussies tussen protestbewegingen en de overheid (Mourão et al., 2018, p. 329; Harlow & Brown, 2022, p. 377; Harlow & Brown, 2023, p. 335).
Spectacle frame	Wanneer een demonstratie op een sensationele manier wordt beschreven, met nadruk op ongebruikelijk gedrag, een opvallende datum of locatie, emotionele reacties, betrokkenheid van beroemdheden, of andere aandachtzoekende demonstratie- en protesttechnieken (Harlow & Brown, 2022, p. 377; Harlow & Brown, 2023, p. 335).
Legitieme presentatie	Wanneer demonstranten worden neergezet als serieuze, rationele en rechtmatige burgers, en het artikel ruimte biedt voor hun kritiek (Mourão et al., 2018, p. 324). In tegenstelling tot klassieke interpretaties van het protestparadigma kunnen ook het confrontatie-,

---

spectacle- en riot-frame samengaan met een legitieme weergave van demonstranten, bijvoorbeeld wanneer zij als gerechtvaardigd boos of gewelddadig worden gepresenteerd bij buitenproportioneel politiegeweld (Harlow & Brown, 2023, p. 336). Tegelijkertijd kan het debatframe demonstranten illegitiem maken door hun eisen sterk te contrasteren met officiële stemmen, wat delegitimatie inhoudt (Harlow & Brown, 2023, p. 337). Bij onduidelijkheid over de legitimiteit van demonstranten wordt dit als 'onduidelijk' genoteerd.

Appendix B

Onderwerp	Omschrijving	Voorbeeld
Klimaat	Demonstraties gericht op milieuproblemen of klimaatverandering, uitstoot of natuurbehoud	Acties van XR, demonstraties tegen vervuilende bedrijven.
Boeren	Demonstraties gerelateerd aan agrarische thema's	Trekker protesten, acties tegen stikstofbeleid.
Arbeidsdemonstraties	Demonstraties over arbeidsrechten, lonen, arbeidsomstandigheden of door vakbonden georganiseerde acties.	Stakingen door zorgpersoneel, acties vanuit vakbonden
Sociale rechtvaardigheid	Demonstraties tegen sociale ongelijkheid, discriminatie of geweld	Antiracismeprotesten, protesten tegen zwarte piet, demonstraties tegen geweld door NS personeel.
Politieke demonstraties	Protesten over algemeen overheidsbeleid, politieke besluiten of verkiezingskwesties op zowel nationaal als regionaal niveau. Let op: als ze specifiek tegen overheid beleid wat betreft Israël/Palestina, Klimaat of boerenmaatregelen gaan vallen ze niet hieronder, maar onder de specifieke kwestie.	Demonstraties tegen btw-verhoging of bezuinigen, Demonstraties tegen komst asielzoekerscentrum
Palestina	Demonstraties die betrekking hebben op het conflict tussen Israël en Palestina, waarbij de demonstranten vóór Palestina, tegen Israël of tegen de acties van de Israëlische politiek/leger zijn.	
Israël	Demonstratie die betrekken hebben op het conflict, maar expliciet	

---

opkomen voor de Israëliische
slachtoffers of het beleid.

Let op: demonstraties tegen
antisemitisme in Nederland vallen
hier niet onder, maar onder sociale
rechtvaardigheid

Overig

Demonstraties die niet duidelijk
binnen de bovenstaande
categorieën vallen of niet eenduidig
genoeg zijn om te classificeren.
